

BANJALUČKE NOVINE

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA - BANJALUKA

God II. Broj 27

Banja Luka, 26 februara 1954

Primjerak din. 10

Savjet za komunalne poslove — pred novim zadacima

Predložena izmjena odluke o prodaji stambenih zgrada iz opštenarodnog fonda

Priprema se izgradnja novih stambenih zgrada Uspostavlja se nova autobusna linija za Desnu Novoseliju preko V kvarta

Narodni odbor grada na jednoj od svojih proteklih sjednica izabrao je novi Savjet za komunalne poslove za ovu godinu. U djelokrug rada ovog Savjeta spadaju poslovi urbanizma, komunalne djelatnosti i službe izgradnje opštenarodnih objekata, zatim objekata životnog standarda, stambene politike, lokalnog saobraćaja i puteva.

Za nepun mjesec dana od kako je počeo sa radom, novoizabrani savjet održao je dvije sjednice. Na dnevnim redovima posljednje sjednice nalazila su se razna pitanja iz komunalne djelatnosti u gradu.

Tako je između ostalog usvojen novi red vožnje autobusnog saobraćaja, kako lokalnog tako i međugradskog. Udovoljeno je, na primjer, traženju stanovnika Gornjeg Šehera i Novoselije da subotom i nedjeljom posljednji autobus polazi iz grada u Gornji Šehar u 22.10 sati, kako bi se i stanovnicima ovog dijela grada omogućilo posjećivanje raznih društvenih i kulturnih priredbi u gradu. Osim toga, predviđeno je da se na svim autobusnim stanicama u gradu postave natpisi. Da bi se omogućilo prevoz autobusom i građanima koji su udaljeni od centra, a inače stanuju s desne strane Vrbasa, uspostavila se nova autobusna linija iz grada za Desnu Novoseliju kroz V kvart.

Dosada su poslovi održavanja i opravki ulica i puteva u gradu spadali u nadležnost Uprave za puteve. Međutim pokazalo se da su zbog toga što ova uprava nije imala svoje putare koji bi se brinuli za stalno održavanje puteva, čišćenje rigola radi odvođenja vode, naspavanja tucanika itd., one ulice u gradu koje su izložene većem opterećenju i nakon čestih opravaka bile upropašćivane. Savjet je odlučio da reorganizuje Upravu za puteve i predloži Narodnom odboru grada osnivanje novog preduzeća koje će vršiti isključivo rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih puteva. Dosadašnja Uprava za čistoću grada reorganizovane se u Upravu za održavanje i čišćenje gradskih ulica i ona će imati stalan broj pu-

tara po rejonima u gradu, a što je osnovno za stalno održavanje dobrih i čistih ulica i puteva.

Savjet će takođe predložiti Narodnom odboru grada izmjenu odluke o prodaji stambenih zgrada iz fonda opštenarodne imovine. Tako će se stambene zgrade do dva stana koje se nisu mogle prodati na licitacijama, moći prodavati neposredno zainteresovanim licima. Lica koja kupuju kuće na kredit moraću položiti odmah u gotovom 15% od vrijednosti kuće.

Kako se približava početak građevinske sezone, na sjednici Savjeta bilo je riječi i o lokaciji pojedinih stambenih zgrada koje preduzeća namjeravaju graditi u gradu. Preduzeća su već i otpočela sa pripremanjima za izgradnju novih stambenih zgrada u ovoj godini za svoje radnike i službenike. U pitanju je kod nekih preduzeća još samo odobrenje kredita i eks-

proprijacija zemljišta. Tako je na primjer preduzeće »Rudi Čajavec« planiralo da gradi i četvrtu stambenu zgradu tipa »B« u ulici Marije Bursać, kako bi se ovaj cijeli blok zgrada ispunio. Preduzeće »Boris Kidrič« gradiće jednu stambenu zgradu u ulici Borisa Kidriča, a tri druge zgrade u ulici Branka Račkovića. Takođe i Tvornica duvana namjerava graditi dvije stambene zgrade i to u ulici Vladimira Nazora i Beneševoj, a preduzeće »Vrbas« jednu stambenu zgradu u ulici Braće Pavlića. Komisija za lokacije određuje definitivno na kojem mjestu će se graditi svaka od ovih zgrada.

Osim toga već ove godine otpočće izgradnja reprezentativne zgrade za poštu, koja se sada nalazi u dvama stambenim zgradama. Međutim još nije konačno određena lokacija gdje će se ona graditi. S. V.

Stambeni problem - osnovni društveni problem

konstatovano je na sastanku stalne konferencije gradova

Na inicijativu Narodnog odbora grada Sarajeva u Sarajevu je ovih dana održan sastanak Stalne konferencije gradova posvećen stambenom problemu. Sastanku je prisustvovalo nekoliko desetina predstavnika gradova i gradskih opština iz cijele Jugoslavije. O sastanku je dnevna štampa opširno pisala, jer problem o kome se je raspravljalo interesuje podjednako, kako pojedinca tako i sve organe vlasti i društvene organizacije. Sastanku su prisustvovali i predstavnici Narodnog odbora grada Banje Luke.

Poslije otvaranja sastanka i pozdravnih govora, drugarica Ljubinka Pjanić, saradnik Ekonomskog instituta Jugoslavije iz Beograda, održala je referat »O stambenom pitanju u gradovima FNRJ« zatim je Ing. Jahiel Finci, profesor Tehničkog fakulteta iz Sarajeva, pročitao svoj referat »O tehničkom problemu izgradnje stanova«. Nakon čitanja referata, razvila se živa diskusija o stambenom problemu, te se odmah opazi-

lo da je to jedan od najaktuelnijih problema gradova, kako kod nas, tako i u Evropi.

Referat Ekonomskog instituta pošao je od postavke da se sa postojećim stambenim fondom u našim gradovima, ne može obezbijediti normalno potrebna stambena površina po jednom stanovniku, jer dok se po ostalim zemljama Evrope stambena površina po jednom stanovniku kreće od 15 do 20 m², dotle u jugoslovenskim gradovima taj prostor iznosi oko 8 m². Dalje je u referatu izneseno, da je i već postojeći stambeni fond u Jugoslaviji veoma slab i dotrajavao, te da oko 38% stanova po kvalitetu dolazi u V i VI kategoriju, a 9% je potpuno dotrajavao, dok je 39,4% zgrada staro preko 50 godina. Prema pokazateljima, kojima je raspolagao Institut, vidi se da se 14,5% postojećih stanova ne osvjetljava sa električnom energijom, a 74,6% stanova nije vezano za vodovodnu mrežu. Zbog takvog stanja u stambenom gazdinstvu u slovi stanovanja u Jugoslaviji ne odgovaraju mjestu i ulozi radnog čovjeka i aktivnog učesnika u izgradnji socijalizma.

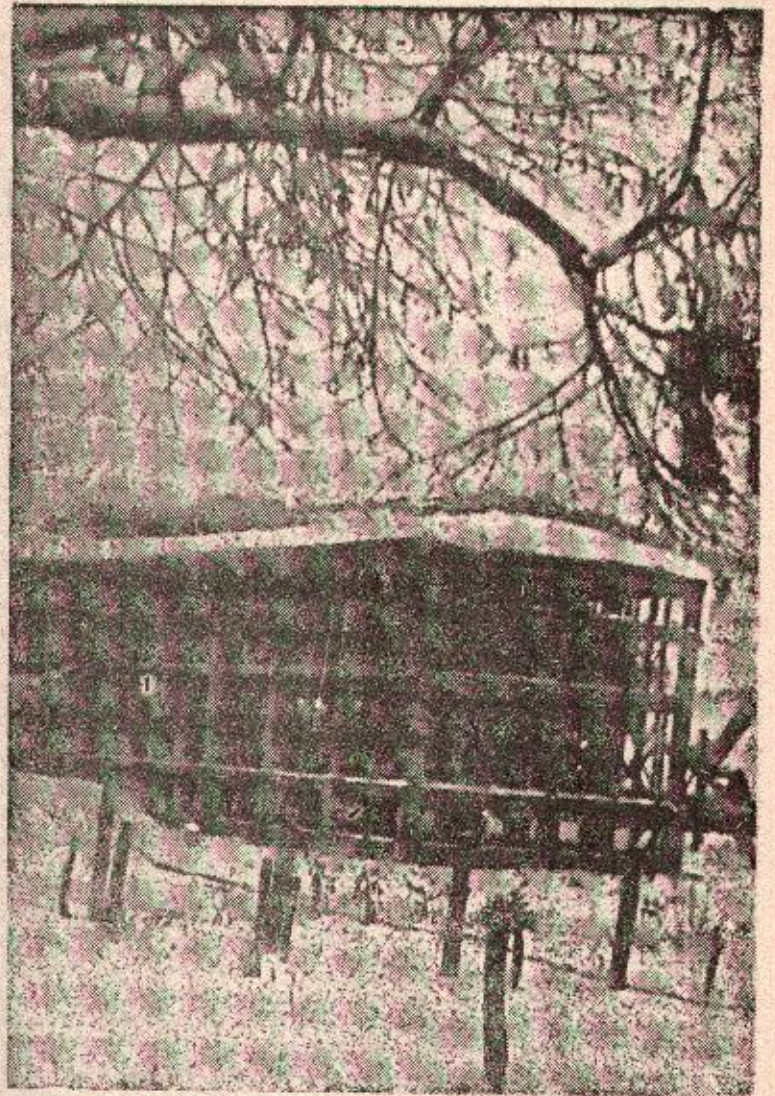
Pošto je na bazi statističkih preračunavanja u međunarodnim razmjerama utvrđeno da loši stambeni uslovi utiču na razvoj produktivnosti sa 79%, kriminala 67%, alkoholizma 74% i tuberkuloze 90%, te pošto je kod nas stambeni fond veoma loš, a u posleratnom periodu je izgrađeno svega 4,4% postojećeg stambenog fonda, da bi se situacija na tome polju poboljšala, Institut stoji na stanovištu da treba izvršiti nacionalizaciju postojećeg stambenog fonda, a zatim poslije nacionalizacije prodati vlasnicima stanove, usvojivši prije toga kao princip etažnu svojinu i formirati zadruge raznog tipa za upravljanje, čuvanje i održavanje stambenih zgrada. Na taj način, ističe se u referatu, vlasnici stanova vodili bi više brige o održavanju. (Nastavak na 2 strani)

Proslava Prvog srpskog ustanka u Bosanskoj Gradšci

U subotu naveče, 20. ovog mjeseca, u Bosanskoj Gradšci održana je svečana akademija povodom proslave 150-godišnjice Prvog srpskog ustanka. Referat o značaju i karakteru Prvog srpskog ustanka podnio je drug Rade Pašalić, član Sreskog odbora Socijalističkog saveza radnog naroda za srez Bos. Gradšku. Pored referata program akademije bio je ispunjen recitacijama poznatih narodnih pjesama iz Prvog srpskog ustanka: »Početak bune protiv dahija« (odlomak) i »Boj na Mišaru«. Osim toga pročitao je odlomak o Sječi knezova iz Memoara Prote Mateje Nenadovića i pripovjetke od Ive Andrića »Veletovci«.

Posebnu pažnju posjetilaca na akademiji privukao je nastup gu-

V. Trnajić

Bosanskonovski srez spadao je u red ekonomski zaostalijih srezova.

Sada, on mijenja svoju strukturu: osim poljoprivrede uskoro će i industrija postati izvor prihoda u bosanskonovskom srezu.

Na slici: izgradnja Tekstilnog kombinata

U idućem broju donosimo razgovor predsjednika Privrednog savjeta NOS-a u Bos. Novom sa našim saradnikom.

Slaba evidencija često je uzrok sužavanju organizacije

Socijalistički savez je masovna javna tribina socijalističke politike i misli, organizovani oblik slobodne borbe mišljenja na opštoj socijalističkoj platformi. Kroz Socijalistički savez u širokoj diskusiji i kritici svi organi državne i društvene samouprave treba da budu pod stalnom kontrolom masa.

(Kardelj) referat na IV Kongresu SSRNJ

To ustvari znači da Socijalistički savez treba da bude po svojoj političkoj platformi toliko širok da bi se kroz njega omogućilo učesce svakom dobronamjernom građaninu naše socijalističke zajednice da iznese svoje mišljenje, svoje prijedloge po bilo kojem pitanju našeg društvenog života.

Organizacije Socijalističkog saveza na srezu banjačkom preuzele su na sebe konkretna politička i druga društvena pitanja. Neke organizacije ih sa uspjehom obavljaju.

Da bi Socijalistički savez odgovorio svojim zadacima, on mora biti organizaciono čvrst. Ta organizaciona čvrstina treba da počiva na aktivnosti članova, na njihovom učesću u izgradnji socijalističkih odnosa. Ali bas u tom pogledu neke osnovne organizacije imaju mnogo postige. Oslobađajući se planiranja odozgo, nepotrebne evidencije i raznih formula, zanezarili su vođenje i najvažnije evidencije o broju članova smatrajući je suvišnom.

Tako, na primjer, Opštinski odbor Socijalističkog saveza Krupa na Vrbasu i Slatina nemaju skoro nikakve evidencije o broju članova, a prema tome nemaju nikakvog uvida o radu članstva, nemaju nikakvog uvida o izvršavanju njihovih članskih obaveza. I u gradu neke osnovne organizacije kao na primjer VII, XIII i XV nemaju tačne evidencije.

Sreski odbor Socijalističkog saveza poduzeo je neke mjere na sredenju evidencije u organizacijama, ali već u samom početku pojavile su se izvjesne greške. Tako se na nekim opštinskim područjima i nekim osnovnim organizacijama osjeća tendencija za naglim sužavanjem organizacije. Na Opštinskom području Krupa na Vrbasu prema ranijoj evidenciji bilo je preko 4100 članova, a prema sadašnjim podacima nema ni 2000. Ili slučaj VII Osnovne organizacije u kojoj je u početku 1953 godine bilo oko 1535 članova, a prema sadašnjoj evidenciji ima svega 980.

Ovo sužavanje organizacije pokušava se opravdati time kako ljudi neće da budu članovi Socijalističkog saveza, neće da plaćaju članarinu i izvršavaju svoje obaveze prema organizaciji. Tačno je da ima i takvih pojedinaca, ali da je takvih 140 radnika koji stanuju u hotelu »Rudi Čajavec« gdje je od 200 odraslih stanara - radnika svega njih 60 članovi Socijalističkog saveza nemoguće je i netačno.

Ovakav stav prema organizaciji je rezultat slabog političkog rada i neobjašnjivosti ovoga problema.

Sužavanje organizacije i izostavljanje ovolikog broja ljudi izave političke aktivnosti je nepravilno i pogrešno i ne može se ničim opravdati nego slabim radom osnovne organizacije.

U vezi sa zavođenjem evidencije u Socijalističkom savezu postavlja se pitanje organizacija, kolektivno učlanjenih u Savez. Neki odbori osnovnih organizacija pa i neki opštinski odbori Socijalističkog saveza pogrešno su shvatili sustinu kolektivnog učlanjenja organizacija u Socijalistički savez. Radi toga smatraju da članovi Narodne omladine ne treba da budu članovi Socijalističkog saveza, jer je organizacija Narodne omladine kao cjelina član Saveza, a ne njeni članova kao pojedinci.

Međutim član 7 Statuta Socijalističkog saveza jasno je odredio šta znači kolektivno učlanjenje: Kolektivno članstvo važi samo za učlanjenu organizaciju kao cjelinu. Pojedini član takve organizacije da bi postao član Socijalističkog saveza upisuje se i lično u jednu od osnovnih organizacija Saveza.

Osnovne organizacije treba da shvate potrebu i važnost evidencije koju one treba da vode da bi mogle kontrolisati svoje članstvo kako izvršava svoje dužnosti. Ne bi se smjelo dozvoliti da radi slabe evidencije dolazi do sužavanja organizacije.

J. Karspetrović

Pred uvođenje radničkog samoupravljanja na željeznicama

Godišnja skupština sindikalne podružnice ložionice Predgrađe

U punoj sali Doma kulture 19. ov. m. u Predgrađu održana je godišnja skupština sindikalne podružnice ložionice Predgrađe. Iz izvještaja i diskusije u kojoj je učestvovalo veći broj prisutnih članova konstatovano je da je rad podružnice u prošloj godini bio uglavnom zadovoljavajući. Na brojnim sastancima i konferencijama koje su održavane u toku prošle godine tretirana su razna pitanja među kojima su se ideološko-vaspitni rad i briga za higijensko-tehničku zaštitu rada našli na prvom mjestu. Podružnica je povremeno ukazivala pomoć selu, te je putem radnih akcija dala dobrovoljna pomoć na uređenju raskladnika i dovršenju radova na izgradnji zadrugnog doma u Zalužanima. Pored toga članovi podružnice u zajednici sa sindikalnom organizacijom V sekcije radili su na dovršenju Doma kulture.

U diskusiji o radu u prošloj godini bilo je najviše riječi o higijensko-tehničkoj zaštiti pri radu. I pored toga što je tom pitanju poklanjana potrebna pažnja, još uvijek nije učinjeno sve kako bi se obezbjedilo potrebni uslovi za rad u pojedinim odjeljenjima. Tako je na primjer istaknuto da su mašine alatlijeke bile često puta

nedovoljno zaštićene. Osim toga, čest je bio slučaj da su obratnici za odjela zbog nesavjesnosti nekih radnika neuredno održavani i koristili su se za ostavljanje hrane. I zasluzne naočale slabo su se koristile pri radu, iako je poznato da o tome postoje čak i određeni propisi.

Na skupštini je bilo govora i o slučajevima kršenja radne discipline, kažnjavanja na poslu i nepoštovanja preduzeća naročito kod mladih radnika. Omladinska organizacija nije se pozabavila ovim pitanjem, niti je sindikalna podružnica kao cjelina bila u dovoljnoj mjeri zainteresovana za njen rad. Isto tako govoreno je o potrebi boljeg planiranja godišnjih odnosa. Nekim radnicima, kao što su na primjer masinovode i ložari, davani su godišnji odmori krajem godine.

Posto se početkom idućeg mjeseca uvodi radničko samoupravljanje na željeznici, a u tom smislu pristupa se osnivanju niza manjih preduzeća sa samostalnim poslovanjem, skupština je donijela zaključak da se izvrši formiranje dvije sindikalne podružnice i to budućih preduzeća za održavanje kola i lokomotiva i preduzeća za prevoz putnika i robe.

Почеле су са радом стамбене заједнице

У Бањој Луци формиране су и почеле са радом двије управе стамбених заједница. Ранија одлука одбора предвиђала је 3 управе стамбених заједница и то једну за Трећи кварт, једну за Четврти кварт, а једну заједничку за Први, Други и Пети кварт. Међутим, пописом зграда на подручју Првог, Другог и Петог кварта установљено је да нема економског основа за постојање ове управе јер се не би могла издржавати од својих прихода.

Формиране су само 2 стамбене заједнице између којих је подијелено подручје читавог града. Граница иде главним улицама Козарском, Титовом и Младена Стојановића. Управа Прве стамбене заједнице смјештена је у хотелу „Руди Чајавец“, а управа Друге стамбене заједнице у сусрету зграде НОГ-а.

Пред управама стамбених заједница стоје огромни задаци. Треба извршити попис и примопредају зграда који улазе у стамбену заједницу, треба свуда формирати кућне савјете, извршити избор делегата за Савет заједнице и коначно извршити категоризацију свих станова у граду.

Припреме за обављање свих тих послова већ су у току. Попис зграда већ је завршен, те се сада врши готово комисијско прегледање, док ће ускоро посебне комисије отпочети са категоризацијом.

Према попису на подручју овог града у обе стамбене заједнице укључују се свега 543 зграде укључивши државне, војне као и зграде појединих предузећа. У тим зградама има укупно 1964 стана са 2350 домаћинства и 9828 чланова. То значи да свега једна четвртина грађана станује у зградама које су укључене у стамбене заједнице. Садашња мјесечна закупнина у свим тим становима износи укупно 1.076.964 динара. Ако претпоставимо да ће након категоризације закупнина бити повећана са петсто преко 50% (јер се већим дијелом ради о зградама гдје је досада закупнина била ниска), може се онда рачунати да ће нова закупнина износити укупно око 1.600.000 динара. Од те закупнине 10% иде власницима зграда. Од преосталог износа (1.620.000 динара) половина иде у амортизациони фонд. Остатак од 810.000 динара дијелио би се на фонд за управљање и фонд за одржавање зграда.

Трошкови за управљање су врло велики. Прије свега потребно је око 30 кућепазитеља, затим би свака управа морала имати осим рачунског и административног особља још и стручне раднике као: инсталатера, столара, бравара, зидара, електричара и сл. помоћу којих би могла брзо и ефикасно вршити ситније оправке. У трошкове управљања осим тога иде порез, осигурање, чистиње димњака, одвоз сметља, освјетљење и чистиње заједничких просторија итд. Према прелиминарним трошковима управе стамбене заједнице износили би око 400.000 динара мјесечно. За двије управе требало би према томе око 800.000 динара тј. управо износ који би преостало и за фонд управљања и за фонд одржавања.

Јасно је, да се такво пословање не би исплатило, јер не би имало никаквог сврхе. Преостаје једино или формирати само једну управу стамбене заједнице, која би управљала са 543 зграде

(јер би трошкови за плате службеника били тада мањи), или садашњим управама стамбених заједница предати на управу све локале и пословне просторије који су општенародна имовина. Укупна мјесечна закупнина од локала и пословних просторија износи око 1.300.000 динара, а како у амортизациони фонд иде 80%, са остатком би били повећани остали фондови управе стамбених заједница и оне би тада могле корисно дјеловати.

Посебно се може говорити о односу управа стамбених заједница према грађанима. Многи грађани сматрају да су стамбене заједнице преузеле дужности бивше стамбене управе, па су канцеларије управа стамбених заједница свакодневно pune грађана, који траже стан. Многи негодјују, када им се објашњава да стамбене заједнице не траже станове, него да им је дужност чувати, одржавати и управљати са зградама. Грађани постављају питање коме ће се обраћати за стан, а управе стамбених заједница не могу на то питање одговорити. Можда би се могло задужити стамбену инспекцију да свједочи потребе грађана и да прима странке по овом питању. Тиме би се омогућило грађанима, да њихове жеље буду евидентирани, а управама стамбених заједница да раде на постављеним задацима, који су, нарочито сада у почетку, огромни.

Исто тако управе стамбених заједница просто опседају грађани-власници приватних кућа, који са судским закључком у рукама, траже иселење станара из својих кућа. Међутим, према прописима Уредбе о управљању стамбеним зградама, све ове спорове рјешава Срески суд. Стамбене заједнице немају никаквих слободних станова, па је према томе узалудно обраћати се истим. Обзиром на велики број захтева за иселење из зграда приватних власника и судских отказа у вези с тим, овим питањем требао би се позабавити и Народни одбор града.

LIJEPA INICIJATIVA SAVEZA BORACA

U PORODIČNOM KRUGU

Još prije godinu dana, na plenumu Socijalističkog saveza radnog naroda i Saveza boraca, dat je koristan i lijep prijedlog da se naša ratna siročad, koja boravi po domovima, provodi izvjesno vrijeme i van njih, po porodicama iz borbe drugova njihovih roditelja, kao i po kućama drugih naših građana, kako bi ovim boravkom popunili onaj nedostatak kućne prisnosti, koja im životom u domu nedostaje. Nažalost taj prijedlog onda nije bio provediv, pa se na nedavnom plenumu potaklo opet to pitanje. Ovoga puta pristupilo se njegovom ostvarenju. Tako se već ovih dana, po kvartovima vrši popis porodica koje se nedjeljom uzimati po jednog od ovih mladića i djevojaka, te će cijeli dan provoditi u njihovom porodičnom krugu. To će se ponavljati svake nedjelje, pa će tako to dijete vremenom početi da se osjeća kao pravi član te porodice. Kako se iz početne akcije već vidi, odziv bivših boraca, kao i ostalih građana, vrlo dobar je, a naročito je pozitivan odziv onih koji imaju i svoje djecu. Na taj način će djeca iz doma, pored prijatne porodične atmosfere, imati

uza se i svoje drugove i drugarice koji će im pomoći i pridonijeti da lakše i brže savладају onu početnu stidljivost i uzdržljivost ulaska u novu sredinu.

Djeca u domovima imaju dobre životne uslove i primjerno vaspitanje, ali ovim gestom želi im se oružiti ono što jedino porodični

krug može da da: umaniti njihov osjećaj samoće i pokazati i na ovaj način da drugovi njihovih otaca i majki, palih za njihov i naš bolji život, ne zaboravljaju ove žrtve, i kroz pažnju i ljubav prema njihovoj djeci žele im izraziti zahvalnost i dati toplinu roditeljske ljubavi.

Stambeni problem - osnovni društveni problem

(Prenos sa 1 strane)

žavanju stanova, a preko zadruga mobilisala bi se sredstva za izgradnju novih stanova.

Poslije održanih referata razvila se živa diskusija. Kroz diskusiju se vidjelo da se mnogobrojni predstavnici gradova ne slazu sa izlaganjima Ekonomskog instituta, jer da taj referat stvarno hoće da riješi stambeni problem sa jednim novim sistemom suprotnim sistemu kojim ga rješava Uredba o upravljanju sa stanovima, a koja se ustvari još i ne primjenjuje, jer mnogi odbori još nisu donijeli svoje propise. Konstatovano je, da je ova Uredba u svojoj suštini likvidirala kapitalističko privatno vlasništvo nad zgradama i stanove

predala društvu, te da je to jedna od najrevolucionarnijih mjera naše vlasti, iako Uredba nije išla klasičnim putem nacionalizacije, i sad, kada je nad izvjesnim stanovima uspostavljena društvena svojina, i kada postojeća Uredba stupna u dejstvo, da li prodaja stanova u vlasništvo stanaru ne bi bilo sistem privatne lične svojine i da li mi ne bi počeli iznova rješavati ovaj problem, iako nismo vidili kakve nam je rezultate dala primjena postojeće Uredbe.

Isto tako konstatovano je da su poslanke u referatu profesora Finca pravilne i da bi ih trebalo usvojiti i primjenjivati kod nas, te je zaključeno da Stalna konferencija upozna Narodnu skupštinu FNRJ i Narodne skupštine Republike o stambenom problemu i traži da se od nacionalnog dohotka proporcionalno odvajaju izdvajanja za izgradnju stanova, kako po tome pitanju ne bi došli u još gore stanje.

Ne samo da članovi ovoga aktivna rade na svome uzdizanju, već su oni aktivni i u izgradnji ceste kroz selo koja još nije u potpunosti dovršena. Na sastancima se već raspravljalo o dobrovoljnim radnim akcijama u kojima će ovaj aktiv učestvovati ako se odobri izgradnja osnovne škole u selu. Ovakav rad u posljednje vrijeme privukao je znatan dio omladine koja je dosada stajala po strani, tako da se aktiv znatno povećao, a ujedno i organizaciono sredio.

Do prije nekoliko mjeseci u selu Mehovcima nije bilo aktivna Narodne omladine. Upravo on je postojao ali formalno bez stvarnog sadržaja rada. Jedanput godišnje omladinci su se sastajali da bi izabrali rukovodstvo koje bi se ponovo pojavilo kod idućih izbora. Da je bilo više pomoći od strane Okružnog komiteta NO vjerovatno da ne bi do ovoga došlo. Kad god moralo je doći do preloma u radu ovoga aktivna. Što prije to bolje — tako su govorili mnogi omladinci.

Poslije izbora koji su nedavno sprovedeni na ovom terenu osjeća se život u redovima narodne omladine, a sam aktiv je izgleda pronašao ono što mu je dosada nedostajalo. Omladina na sastanke dolazi redovno i sa voljom. Povremeno se održavaju razna predavanja iz oblasti zdravstvenog pro-

Teškoće sitnih zanatlija

Vlasnici zanatsko-uslužnih radionica u gradu i srezu Banjoj Luci, a sigurno je to slučaj i sa drugim mjestima, u neugodnoj su situaciji radi toga što ni jednim pozitivnim zakonskim propisom nije regulisano do kada moraju da čuvaju i drže predmete koje im građani donose na prepravak ili opravak, a da ih oni često puta poslije učinjene usluge ne podignu. Da bi stvar bila jasnija može se navesti jedan primjer: neko donese na opravak sat zahtijevajući da mu ga zanatlija opravi u roku od 15 dana. Vlasnik radnje to izvrši. Međutim ne rijetko se događa da vlasnik sata ne podigne svoj predmet ni u roku 15 dana, kada je inače postavio zahtjev da mu bude gotov, već po njega ne dolazi ni po nekoliko mjeseci ili čak godinu — dvije.

Ovdje je iznesen primjer samo jedne uslužne radionice — zanatske radnje. Međutim ovakvi i slični slučajevi odnose se i na radionice za opravku naliv-pera, cipela, kišobrana itd.

Radi se dakle o sitnim zanatlijama koji se zaista nalaze u jednoj nepovoljnoj situaciji. Dok su s jedne strane obavezni za izvršenje usluge, ulazući pri tome novac u materijal za izradu uz određenu pogodbu, s druge strane nemaju nikakvog zakonskog osnova da dođu do svojih zarada, bar samo u pogledu uložеног materijala. Ima slučajeva da čitav obrtni kapital jednog zanatlije uslužne radionice iznosi 50 — 60.000 dinara, a uloženo je u predmete koji mu stoje ne podignuti polovinu svog kapitala. Ovakav zanatlija se zaista nalazi u neugodnom i nezavidnom položaju pošto mu je na taj način obrtni kapital umrtvijen. Zanatlija bi, istina, mogao da traži naplatu svoje zarade sudskim putem, ali je taj postupak dosta spor i skup, naročito kad se uzme u obzir da jedan zanatlija za svoju utuženu tražbinu od par stotina dinara mora da izdubi cijelo prije podne i da, ponekad više šteti nego što treba da dobije na osnovu svog traženja. A da se i ne

govori o troškovima u slučaju promjene boravišta naručioca, što je u praksi čest slučaj.

Izgleda da bi se ovo pitanje ipak moglo riješiti na taj način da Narodni odbor grada ili Zanatska komora dadnu inicijativu zakonodavnom tijelu i da se Zakonom predvidi i obaveže davalac u kom roku treba da podigne predmet dat na opravak ili preradu, a u protivnom slučaju da se reguliše način postupanja sa takvim predmetima. U pogledu predmeta koji se daju željeznici na čuvanje (u garderobu) ili onih koji se daju u zalog zalagaonicama, već postoje propisi na osnovu kojih navedene ustanove brzo i jednostavno naplaćuju svoja potraživanja.

I. Stanić

Какав ће бити наш омладински лист?

Читајући „Нови средњошколац“ често смо се питали: зар не би било боље да то буде не бањалучки и не само средњошколац?

У Босанском Новом, а како знамо и у Приједору, било је покушаја да се такође покрене неки омладински лист или часопис. Али, разумљиво, за то немамо повољних услова. Тим више очекујемо од омладинских листова који се штампају у Бањој Луци. Ми смо упућени на сарадњу у тим листовима и то чинимо са вољом и осјећамо потребу сарадње, али озбиљно нас интересира питање финансирања тих листова и могућности да једновремено излазе два омладинска листа кад би, погодном организацијом посла, у једном листу могла да сарађује сва крајинска омладина и то не само средњошколка. Можда је то и формална страна, али вјерујем да би такав један опште крајински лист био много примљен међу омладинцима Крајине.

Милан Марчета
председник школског комитета
НО Бос. Нови

ОМЛАДИНСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

НАЈАКТИВНИЈИ

У комитету Народне омладине Другог кварта кажу да је основна организација на Лаушу најбоља на овом подручју. Међутим, омладинци из ове организације сматрају да се могу уврстити међу најбоље у граду. Имају ли они право?

На Лаушу раде два друштва. Ту је културно-умјетничко и спорско друштво „Рудар“ које је врло активно, у коме баш предњаче омладинци из ове организације. На овоме терену нема скоро ни једног младића или дјевојке који не раде бар у једном од ових друштава. Са колико воље и љубави омладинци прилазе раду у овим друштвима најбоље говори чињеница да је КУД „Рудар“ у вријеме посјета селу учинио највише таквих одлазака. Досада су посетили Котор Варош, Козарац, Врбање, Мајдан, Ивањску и друга мјеста. Нешто мање успеха имали су Лаушани на спорском пољу. Можда је то услед недостатка игралишта, али о томе се на Лаушу навелико говори и чека се само ријеч Рудника. Надају се да ће на прољеће имати свој терен. Уколико се то оствари онда би на том терену било смјештено и пионирско игралиште, тако

да би омладинци могли увијек надирати малишане јер се о њима води парочита брига.

Б. Шмит

Pojačana aktivnost Narodne omladine u Mehovcima

Do prije nekoliko mjeseci u selu Mehovcima nije bilo aktivna Narodne omladine. Upravo on je postojao ali formalno bez stvarnog sadržaja rada. Jedanput godišnje omladinci su se sastajali da bi izabrali rukovodstvo koje bi se ponovo pojavilo kod idućih izbora. Da je bilo više pomoći od strane Okružnog komiteta NO vjerovatno da ne bi do ovoga došlo. Kad god moralo je doći do preloma u radu ovoga aktivna. Što prije to bolje — tako su govorili mnogi omladinci.

Poslije izbora koji su nedavno sprovedeni na ovom terenu osjeća se život u redovima narodne omladine, a sam aktiv je izgleda pronašao ono što mu je dosada nedostajalo. Omladina na sastanke dolazi redovno i sa voljom. Povremeno se održavaju razna predavanja iz oblasti zdravstvenog pro-

Оснивање предузећа за наводњавање и орошававање

Заšto привреда банјалучког среза губи годишње око 200,000.000 динара

У банјалучком срезу постоји више могућности за наводњавање било отвореним каналима или гравитацијом, било пумпним системом орошавања или вјештачком кишом. Наводњавање има ту ману, да ако се примјени на плитким пјесковитим земљиштима испира их и ствара неплодним док наводњавање на дубоким иловастим земљиштима даје добре резултате и може се примјенити. У највише случајева наводњавање и орошававање примјенујемо за добијање великих приноса поврћа, али код нас, а и у свијету примјењује се оно и ради житарица, крмиог и индустријског биља. Ако трошкови инсталација и самог наводњавања не терете него појефтинијују производњу и повећавају до максимума и приносе и квалитет, онда је то потребно учинити удруживањем у предузеће за наводњавање или орошававање, зато, што наш произвођач са малим површинама може сносити само сразмјеран дио трошкова и то путем кредита и инвестиција које обезбјеђује земљорадничка задруга уз гаранцију НОС-а и НОГ-а са документацијом стручњака.

На иницијативу НОС-а у години 1952 обишла је једна комисија банјалучки срез и констатовала да постоји могућност наводњавања и орошавања и то: У Врбанском пољу са ријеком Врбаном на површини од 400 до 600 дунума, у Шушњарима у пољу са ријеком Врбасом на површини од 2.500 до 3.000 дунума, у Карановцу — Дуци-поље са ријеком Врбасом на површини од 200 до 300 дунума, у Крупи на Врбасу наводњавање са ријеком Крупом на површини од 200 до 300 дунума, у Шљивцу са шљиванском понорском ријеком на површини од 200 до 300 дунума, у Трну са ријеком Врбасом на већим површинама на три и по до 4.000 дунума.

Поред ових, на око мањих површина за наводњавање постоји и још потпуно незавршен велики пројекат за наводњавање Лијевча поља у површини од 200.000 дунума. Овај пројекат захтијева потпуну анализу, јер би се њим укротио Врбас одводним каналима у најдубљем цеговом току, који врши по скуним и добрим земљиштима, гдје му његово корито није стабилно. Најважније али митно и разложно питање је у Лијевчу пољу поред потпуне и стопостотне рачунице још и питање комасације и ушоравање села. Постоји могућност подизања (са наводњавањем) индустрије шећера, уљаре, конопљаре и творнице концентрата сточне хране. Ове творнице везане су за сировине у непосредној близини поред могућих отпадака за квалитетну исхрану стоке. Ово је пројекат, који тражи потпуну довршење са анализом и документацијом а то би требало извршити у року 1954 године. Читаво довршење пројекта са педолошким подацима и осталим треба

да се кредитира из посебног финансијског акредитива. Јасно је, да то захтијева посебно предузеће, које би послје довршења пројекта и свршених радова радило у врло смањеном саставу, али са намјеном да врши наплату инвестиција и наплату уређаја.

Изrada малих пројеката за наводњавање и орошававање као и довршење и функционисање тих паташних уређаја била би искуства за узбавији рад на великом пројекту у Лијевчу пољу. Изградња ових малих наводњавања и орошавања треба се већ радити у 1954 години и то бар један. Најхитнији је случај са Шушњарима, јер би то требало да буде увод или почетак у велики рад у Лијевчу пољу. Кроз Шушњар пролази и далековод електричне енергије за Лијевче што значи да се могу предвиђа-

Добије се са 1 дунума паприке	3— 5.000 кг.	1— 2.000 кг.
" " " 1 " парадајза	7— 10.000 кг.	2— 4.000 кг.
" " " 1 " дјетелине	500— 1.000 кг.	200— 400 кг.
" " " 1 " шећер. репе	3— 7.000 кг.	1.500— 3.000 кг.

Вељко Јеловац

ти најекономичнији уређаји како за орошававање тако и за наводњавање. Везана граду Вањој Дуци условљује повећање поврне производње па и за конзерпу индустрију, а с друге стране од Клапничког моста према пројекту почиње и брана и канал за наводњавање Лијевча поља. Укратко — Шушњари поље — то је прва етапа у наводњавању Лијевча поља.

Ово је приједлог за дискусију и предмет ширег значаја на личниј снабдијевања и повећања пољопривредне производње овог среза и града. Предузеће са оваквим основним задатком, које ће наћи све кључне изворе, оживотворити пољопривредно повећање. Обавјештења ради, наводњавањем или орошавањем по практичним искуствима добијају се повећани приноси и то:

Radnički savjet u preduzeću „Vrbas“ pretresao je prijedlog plana za 1954 godinu

DOVRŠENJE CESTE KARANOVAC — OSMAČA — TISOVAC —
 PODIZANJE STAMBENE ZGRADE SA PRODAVNICAMA ZA
 FINALNU PROIZVODNJU — NOVA PARKETARA

На својој посљедњој сједници Radnički savjet preduzeća дрвне индустрије „Vrbas“ pretresao je izvršenje plana proizvodnje i investicija za 1953 godinu, kao i prijedlog planova za 1954 godinu.

Plan za 1953 nije izvršen u cjelosti, tj. izvršen je sa 95,9%. Kroz diskusiju je konstatovano da za ovo neizvršene plana iz 1953 godine ima i postoji mnogo objektivnih poteškoća koje su uticale na neravnomjerno izvršavanje zadataka. U 1953-oj bila je velika fluktuacija radne snage (to se odnosi naročito na pogone eksploatacije šuma koji su oskudjevali u sjekačima i tesačima pragova). Poslije toga, pri kraju godine kada se polagala nada u povećanje proizvodnje došao je veliki snijeg koji je skoro onemogućio radove u šumi, a štim i radove na pilani, naročito na banjalučkoj, koja nije imala oblovine za rezanje.

Za blagovremeno izvršenje plana rezanja na pilani Banja Luka bilo je zaključeno sa preduzećima дрвне индустрије „Grmeč“ i „Sana“ isporuka oko 12.000 m³ oblovine, ali to nije izvršeno, tj. „Sana“ nije svoje obaveze mogla izvršiti, tako da je banjalučka pilana ostala bez sirovine.

Zahvaljujući dobroj konjunkturi na tržištu uspjele se ostvariti platni fond sa 100%, ali to ne smije biti ubuduće mjerilo, jer se fond plata smije povećati kroz produktivnost rada kojoj treba posvetiti naročitu pažnju.

Најживља дискусија водила се око норми у предузећу, нарочито на

пilanama, па је констатовано, да су садашње норме нереалне и да их треба мијенјати. Кроз дискусију чланова Radničkog savjeta moglo se vidjeti da je pitanje revizije normi vrlo hitna stvar i da su sadašnje norme i utjecale na pravilno izvršenje planova proizvodnje, a svakako je ovo i mnogo išlo na uštrb povećanja produktivnosti rada.

Pretresano je i pitanje izgubljenih radnih dana za bolovanje do sedam dana i razne neopravdane izostanke kojih je bilo takode mnogo, jer je samo za bolovanje u prošloj godini izdato preko 8 miliona dinara.

Sa investicijama je išlo dobro i plan je izvršen, па је за повећање комуникација, тј. за капиталну изградњу и друштвени стандард утрошено у прошлој години преко 240 miliona dinara.

U diskusiji oko plana za 1954 godinu vodilo se računa da se predvide svi oni momenti koji bi uticali na ostvarenje proizvodnje, па се išlo за тим да се прво треба ријешити те проблеме. Тако се предвиђа да и за први квартал ове године план производње неће бити остварен ради истих оних момента тј. радне снаге и снјјега, па се предвиђа повећање у осталим мјесецима када се моћи повећати продукција.

Posebno pitanje je bilo korišćenje šumskih sortimenata. Predloženo je да се овоме посвети посебна пажња како би се наше сировине могле користити до максимума, а uslov за то је проширење

Svi napori da se proizvede što više ovog ili onog proizvoda, potrebnog za što bolji život čovjeka, ostvaruju se uvijek samo djelimično ukoliko se sam taj proizvod ne podvrgava daljoj njezi i čuvanju. То, чини се, долази највише до изражаја у пољопривредној производњи. Та производња била је увијек а и сада је најкомпликованија и ако се чини svakоме онеможе ко је не познаје најједноставнијом, јер се елементи са којима се треба борити у пољопривредној производњи не могу тако лако сасгледати ако се не уде врло дубоко у сам процес производње. То је производња у којој се треба борити са свим козмичким елементима свих врста и величина, а то је најтежа и најделикатнија борба без које и то врло снажне и радикалне нема напредне производње, нема повећања производности рада у пољопривреди.

Takav je slučaj za voćarskom proizvodnjom. Ne znajući život voćke i sve štete koje na njoj mogu prouzrokovati razne bolesti i štetnici, ogromna većina proizvođača voćku zasadi i ostavi na milost i nemilost svim pozitivnim i negativnim elementima koji djelu-

ju na biljku, a tih nije mali broj. Nju napadaju razne bolesti i štetnici i tako dolazi do toga да увијек имамо мале приносе и врло лош квалитет воћа са којим се врло тешко можемо уопште појавити на solidnom voćnom tržištu. Međutim, agronauci su već na takvom nivou да коришћенјем њихових тековина можемо данас потпуно заштити воћку од свих нedača, што, uostalom, све културне земље већ спровode. Potreba коришћенја средстава за заштиту билија је тим данас код нас већа што ми у нашем unapređivanju пољопривредне производње uводимо високо квалитетне, племените сорте воћа, а баš су оне врло слабо отпорне према bolestima, а štetnici ih најраде napadaju. Koliko губи наша voćarska proizvodnja ovakva kakva је она данас на banjalučkom срезу pokazace nam jedna kratka računica.

Na području среза postoji danas око 726.890 voćnih stabala. U prosječnom roku ona daju 11.049.350 kg voća što pretstavlja po prosječnim cijenama vrijednost od 172.992.270 dinara. Međutim, ako bi se u cilju zaštite voća izvršila dva ljetna i jedno zimsko prskanje stabala fitosanitskim sredstvima prinosa bi se uvećalo 2 до 3 puta. Ako uzmemo да би се принос повећао за 2 ; по пута — што је потпуно сигурно — онда би се вредност производа почета на 432.480.170 dinara znači за 259 miliona 488.105 dinara годишње више него сада. Ako се од тога odbije око 40.000.000 dinara колико би коштала три prskanja свих stabala i nabavka potrebnih prskalica по садашњим regresnim cijenama повећање прихода пољопривредних произвођача износило би 219 miliona 488.105 dinara. Ako би ovdje урачунали повећање cijena voća uslijed бољег квалитета који би се постигао овим путем онда би та cifra била још већа. Dakle повећао би се приход пољопривредницима за око 2 puta толико колико износи ukupno poresko zaduženje пољопривреде на banjalučkom срезу за godinu дана.

Ova jednostavna i prilično tačna računica ukazuje на то колика је важност donošenja Zakona о заштити билија од стране Народне skupštine FNRJ и како треба свим raspoloživim snagama nastojati да се он čim буде stupio на снагу odмах počне dosljedно sprovesti у djelo, да би се ovoliki губици sveli на minimum. Ing. R. Vojnović

Урбанистички разлози и „забрањена зона“

Органски отпаци у домаћинствима претстављају важан извор сточне хране

Отпаци гвожђа, стакла, текстила и хартије који се од истрошених предмета сакупљају у домаћинствима, претстављају знатан дио сировина за разноврсну прераду у индустрији. Због тога је наше грађанство више пута било обавијештено преко радио, дневне штампе, филмова и конференција о важности прикупљања и чувања ових отпадака. Организацију њиховог откупа, преузимање од домаћинстава и ускладиштење до отпреме у фабрике на прераду преузело је предузеће „Отпад“. Међутим, пошто још једна врста отпадака о којима досад није било помена, а којих има у много већој количини него ових, досад поменутих. То су органски отпади који се појављују свакодневно у домаћинствима код спремања јела, исхране и прања посуђа. Они су биљног или животињског порijekла и обично дјелови воћа, поврћа, меса, хљеба и других намирница и јела. Ове материје садрже довољне количине бјеланчевина, масти, шећера, минералних твари и витамина ради чега претстављају првокласну сточну храну. Кад се ових отпадних дода течност добивеша код прања посуђа за јело која такође садржи извјестан проценат масти и бјеланчевина, тада у са-

држају превладава вода и ту смјесу називамо напојем или помијам.

Помије се не могу дуго одржати као они други отпади. Због тога се морају потрошити у року од 24 до 48 сати. Једина могућност да се оне искористе и регресирају у облику меса, масти и млијека је да се употребе за исхрану домаћих животиња.

Пошто се у нашем граду из урбанистичких разлога све више ограничава држање домаћих животиња, поставља се питање прикупљања органских отпадака као важног извора сточне хране.

Сматрамо да би „Отпад“ могао откупљивати и ове отпатке и прикупљати их од хотела, гостионица, обданишта, болница, батких кухиња и приватних домаћинстава у цистерне камионе и отпремати на веће економике у околици града.

Ради важности искоришћавања органских отпадака у исхрани стоке требало би код одређивања зоне о забрањеној држања домаћих животиња у нашем граду узети и ове аргументе у обзир као и околност да се Вања Лука разликује од других градова по зеленом простору који припада скоро сваком домаћинству код нас и ограничити ту забрањену зону на што мањи простор.

Др. С. З.

Предузеће израсло на традицијама старог заната

Преко 250 година кују се у Мркоњић Граду косе, чувене по свом имену „варцарке“. У аналима наше Републике највише ћемо да се Мркоњић Град спомиње од давнина као мјесто мајстора ковача, као мјесто у коме се почела развијати израда жељезних предмета још за времена босанских краљева. У Мркоњић Граду још живи и изгледа да неће ни нестати традиција ковача. Она живи у срцима људи и постала је њихов саставни дио.

Развитак индустрије није могао да потисне са тржишта косе „варцарке“, иако су много скупље од фабричких, тј. на индустријски начин израбене. Пер-

спектива развитка пољопривреде, локалне потребе, а прије свега традиција Мркоњић Града у ковачком занату и жеља људи да стално унапређују свој рад, покренула је и радни колектив, наследника мркоњићградске традиције, предузећа „Металац“ да размисли о својој будућности. Након свестраног разматрања свог положаја у оквиру привреде ФНРЈ, а посебно у оквиру механизације пољопривреде, усвојен је перспективни програм производње.

Предузеће за прераду метала „Метал“ у Мркоњић Граду узиме своје мјесто међу предузећима које ће снабдевати нашу пољопривреду са косама сопови-

ма, мотичицама за баште, сјекачима за винограде, сјекирама и другим. Реконструкција и проширење „Метала“ допринијеле и развоју Мркоњић Града. Док се сада за израду једне косе ручним ковањем утроши скоро 3 сата, у новој фабрици за то неће требати више од пола сата. Вриједност производње повећаће се за 4 до 5 пута, док ће се цијене појединим артиклима снижити за око 300%.

Да би се ово постигло неће требати много средстава. А ова средства треба дати, јер то заслужује не само металици „Металац“, већ и Мркоњић Град, историско мјесто из наше Револуције.

Инж. Д. М.

Ново у Барањима

Двадесет и седам километара даље од Мркоњић Града, под огранцима Чардака, Смиљевца и Овчаре, простире се општинско подручје Барања. То је некад био дивљи и беспутан крај. Данас су Барања мјесто од више новосаграђених зграда и сједиште Народне одбране општине Барања.

Од давнина ово је био забачен и културно заостао крај. До недавно био је потпуно одвојен од свих наших крајева, јер је био готово без иједног пута и пруге. Једино су их са осталим селима везивали стари римски путеви. Са југозападне стране овог општинског подручја простире се непроходне шуме, које обилују богатим пашњацима и ливадама. Ради тога су били сточари, а мањим дијелом земљорадници. Производили су све што им је било потребно за живот. Мушкарци су се бринули да обезбједе исхрану, а жене обућу и одјећу. Ништа се није куповало. Због тога народ овог краја има прекрасну народну ношњу.

Пред крај прошлог стољећа почела је градња пруге Јајце — Дрвар, преко Чардака, Млиништа и Овчаре. Пролазила је кроз огромне и сјекиром недирнуте шуме. Тада почине немилосрдна експлоатација овог дрвог блага. Нешто касније, 1928 године, почиње градња пута Мркоњић — Гламоч. Тиме је Барања отворена пут на све стране. Људи су сада лакше напуштали село и одлазили на шумске радове. И дјеца су ишла на рад и остајала сав свој живот под јеликом. Отада су њихове радости и весеље, бол и жалост били везани за шуму.

У Барањима је и за вријеме предратне Југославије учињено веома мало, иако је ово подручје и тада брже напредовало од осталих крајева мркоњићког среза. У цијелој Барањкој општини прије рата биле су свега двије основне школе, које ни у ком случају нису задовољавале потребе ове општине. Ниједног културно-просвјетног друштва, ни једне библиотеке или читаонице није било у овом планинском крају.

Данас се лик Барања из основа изменио, а његова општина спада у најнапредније у мркоњићком срезу. Ово је дошло као резултат активног и правилног рада организације Социјалистичког савеза, која је, уз сталан политички рад, нарочито велику бригу посветила изградњи културних, школских и хигијенских објеката. Учили се да двије школе, наслијеђене из старе Југославије, не могу данас да подмире потребе школовања и одмах се пришло изградњи још четири нове школске зграде, тако да данас у Барањкој општини има 6 основних школа и једна осмолетка. Поред тога чланови Социјалистичког савеза радног народа добровољним радом изградиле су зграду за Народни одбор општине, у коју су већ, поред општинског одбора, смјештене и трговачке радње.

Међана жита у овом крају била је одувјек велики проблем. Социјалистички савез успио је да ријеша и овај задатак. Саградио је моторни млин, који подмирује потребе цијеле барањке општине.

Хигијенско-санитарна служба

у овом планинском крају била је досада врло слаба, а појаве заразних болести, нарочито дјечјих, врло честе. Социјалистички савез ступио је у борбу против овог зла и почео градити амбулантну зграду, дугу 55, а широку 12 метара, у којој ће отворити три одјељења: заразно, опште и породично. Њихову акцију помогао је Савјет за народно здравље и социјалну политику НР БиХ са 4 милиона, а радни колектив ПДИ „Грмеч“ са 1.170.000 динара. Амбулантна зграда већ је стављена под кров. Преостали су још столарски радови и унутрашњи уређаји.

Прошлог лета је свакодневно на овим објектима добровољно радило најмање по 50 чланова Социјалистичког савеза.

Али ово још није све што Барањани изграђују на добровољној основи. У знак захвалности и ајечитог дуга палим борцима у НОВ-у они су извршили све припреме за уређење партизанског гробља и подизање споменика.

Ко је познавао Барање прије 10 година, данас их не би препознао. И ко је тада у њих дошао, није имао нешто нарочито да види до лијепу планинску природу. Данас се, напротив, кроз овај крај путује поправљеним и новоотвореним путевима и прво што пада у очи јесу нови кровови читавог низа објеката које су чланови Социјалистичког савеза подигли својим добровољним радом.

Барањани су сада, пошто се услјед зиме донекле смањило радни елан, послали међусобне разговоре и дискусије о потреби изградње још неких објеката, међу којима се истичу, водооградни објекти и сеоски путеви.

Ове успјехе барањка општина постигла је искључиво активним политичким радом чланова Савеза комуниста и Социјалистичког савеза, у чему је посебну улогу одиграла Народна омладина. Рад омладинских организација нарочито се успјешно одвија кроз такозване културне и физкултурне акције и 7 читаоница.

Данас у овом општинском подручју живи 5.350 становника. Њихов живот прије рата био је глуп — вијести о свјетским догађајима овамо нису долазиле, а ако је понека и дошла, било је то са закашњењем. Данас у Барања долази и књига и штампа, и не прође ни један крупан догађај о којем Барањани не би коментарисали на конференцијама и састанцима.

Радивој Јарић

Џелезничари Приједора ријешили питање дома

Skoro će godina dana otkako željezničari Prijedora vode akciju za podizanje jednog doma kulture u kome bi se sakupljali, radili, zabavljali i učili. Bilo je više prijedloga. Kupljeni su i dobrovoljni prilozil, te su materijalna sredstva bila prilično obezbjeđena. Nastao je problem oko toga gdje da se dom gradi, ali nakon mnogih prijedloga i želja nije o tome nika kvo rješenje doneseno. Na samoj stanici postoji željeznički restoran koji ima prilično veliku salu, a ima još i drugih prostorija. Odmah poslije oslobođenja to je bio kulturni dom željezničara. Potreba da se putnicima obezbjedi na samoj stanici lokal za obezbjeđenje kako pića tako i hrane, primorala je željezničare da u svom domu opet otvore restoran. Međutim na stanici postoje druga dva takva lokala, te su željezničari donijeli odluku da opet u restoranu naprave dom kulture. Na prijedlog cijelog željezničkog kolektiva Prijedora da

od tog restorana naprave svoj dom Direkcija željeznica u Sarajevu dala je već odobrenje i prišlo se renoviranju svih prostorija. Sala će se još produžiti, sagradiće se bina. Na zgodnom mjestu željezničari će imati svoje zajedničke prostorije u kojima će biti crveni kutić i sala za probe, tako da će i na kulturnom polju moći početi sa radom. Odlučeno je da se kolektivne prostorije što bolje urede i da se nabave neki instrumenti kako bi se mogla formirati i muzička sekcija. U samoj zgradi biće otvorena i željeznička ambulanta gdje će gradski ljekar u određeno vrijeme vršiti pregled željezničara i njihovih porodica, a uspostaviće se dežurstvo bolničara.

Konačno nakon dugog čekanja željezničari u Prijedoru dobiće svoj dom, koji će omogućiti povećanje njihove aktivnosti kako na kulturno-umjetničkom tako i na prosvjetnom polju.

M. Kulenović

Напредак у раду земљорадничких задруга у кључном срезу

Ових дана на подручју кључког среза почеле су са радом годишње скупштине земљорадничких задруга. За ове скупштине влада велико интересовање како код задругара, тако и код осталих земљорадника. Док поједине задруге још увијек врше посљедње припреме за своје годишње скупштине, неке од њих већ увелико претресају резултате рада у прошлој години и доносе корисне закључке за даљње унапређење пословања.

Земљорадничка задруга у Саници у прошлој години остварила је чисту добит од 260.000 динара и спрема се да у инвестициони фонд уложи 20.000 динара, како би у што скоријем времену

могла да заврши задружни дом и купи нови погонски мотор за вршалицу. Задругари нису заборавили ни културно-просвјетни фонд, а извјестан дио новца утрошили се за цијељење свих врста стоке против заразних болести. Ова задруга посједује свега око пет дунума земље, али те не омета задругаре да се успјешно баве трговином, откупом, пољопривредним производима, прерадом и услужном дјелатношћу подмирујући у првом реду потребе својих задругара од којих ће неки бити и награђени.

Земљорадничка задруга у Биљанима иако је остварила чисту добит од свега 130.000 динара, у прошлој години показала је видан напредак. Из остварене добити задруга ће набавити вршалицу и мотор које сада није имала, а извјестан дио повчаних средстава биће утрошено на уређење читаонице која је отворена прије неколико мјесеци. Под виноградима задруга има око 3 дунума земље, а поред трговине и откупа бави се још и услужном дјелатношћу.

Земљорадничка задруга у Велигићима, у току 1953 године изградиле је нови млин који ради са моторним погоном и смјештен је у задружном дому. Готово сву своју добит из 1953 године задруга ће уложити у инвестициони фонд у циљу довршења задружног дома који се приводи крају. Ова задруга има своју богату библиотеку и у овој години спрема се за још боље резултате у културно-просвјетном раду.

У току посљедње три године нарочито видан напредак постигла је земљорадничка задруга у Врхпољу која је у току прошле године остварила чисту добит од 200.000 динара. Поред новчаних средстава која ће бити утрошена углавном за довршење задружног дома, сума од око 46.000 динара као заостатак из ранијих година биће издвојена у културно-просвјетни фонд.

Нарочито добар напредак у развоју постигла је земљорадничка задруга у Соколову која је кроз читаво вријеме од 1948 године како је формирана, па до закључно са 1952 годином била на губитку од 190.000 динара. Међутим у току прошле године остварила је чисту добит од 101.000 динара.

Од чисте добити око 50% задругари ће уложити у инвестициони фонд, тако да ће задруга имати своје просторије у чему је досада знатно оскуђавала на штету свог општег напретка.

Опште је мишљење да су земљорадничке задруге на срезу кључком прошлу годину завршиле са успјехом, а и сами задругари бориће се да ова година буде још плоднија.

Јосип Веселишић

Годишња скупштина Удружења резервних официра у Српцу

Ових дана одржана је у Српцу годишња скупштина Удружења резервних официра. Извјештај о раду Удружења у прошлој години поднио је друг Душан Јеличић. Из извјештаја и врло живе дискусије може се видјети да је Удружење у прошлој години постигло добре резултате нарочито на војно-стручном образовању и политичком уздизању својих чланова. Рад се одвијао по групама, а за предаваче користени су и активни официри ЈНА приликом њиховог доласка на одмор. Само код групе у Српцу одржано је деветнаест предавања у току године која су редовно посјећивана. Било је критике на поједине чланове који не воде рачуна о свом уздизању било стручном или политичком. На лист Народну Армију претплаћена је једна трећина чланова па је одлучено да се сви чланови претплате на овај лист.

Поред тога закључено је да се у току ове године направе двије или три посјете оближњим гарнизонима и да се посвети више пажње практичној настави на терену.

Изабран је нови одбор а за делегата за Републичку годишњу скупштину изабран је друг Душан Јеличић.

Стојан Радоњић

Око 30 личних и породичних ратних војних инвалида кључког среза биће упућено у разна бањска и климатска љечилишта у земљи

Савјет за народно здравље и социјалну политику Народне одбране среза Кључ одредио је комисију која ће на основу љекарских налаза упутити око 30 личних и породичних ратних војних инвалида у бањска и климатска љечилишта.

Одређени инвалиди лијечиће се

у разним најпознатијим љечилиштима наше земље а трошкове лијечења сносиће главни одбор Савеза ратних војних инвалида.

Комисија је досада извршила преглед преко 30 инвалида а свој рад обављаће све до 30 марта.

Ј. В.

БОСАНСКОНОВСКА ХРОНИКА

Пред 8 март — ДАН ЖЕНА Конференција друштва „Напредна жена“

У просторијама градске вијећнице у Босанском Новом одржана је 16 овог мјесеца конференција Среског одбора Социјалистичког савеза на којој је присуствовало и 35 жена делегата са среза. Конференцији су присуствовали народни посланици Савезног и Републичког вијећа Лазо Кришта и Стојан Бијелица, а испред Социјалистичког савеза Мирко Мајкић.

На конференцији се расправљало о одлукама и задацима IV конгреса АФЖ-а, као и о низу других питања од значаја за рад организације друштва „Напредна жена“. Констатовано је да на подручју среза постоје само два друштва „Напредна жена“ и то у Босанском Новом и Босанској Костајници. Друштво у Босанској Костајници постигло је у прошлој години видан напредак у свом раду. У раду су четири домаћинска течаја које похађа 70 домаћица из села. Друштво у Босанском Новом је у прошлој години одржало 28 здравствених течајева са 667 омладинки и омладинаца. Ове године ради 23 течаја са близу 500 полазница. Залагањем друштва додијелене су просторије за рад Домаћинске

Среског одбора Савеза женских друштава у Босанском Новом. За делегата на оснивачкој скупштини

Зграда болнице

ни Савеза женских друштава Босне и Херцеговине у Сарајеву изабрана је Марија Вајић.

Б. Б.

30 GODINA RADA

Plodan rad Dobrovoljnog vatrogasnog društva u rudniku Ljubiji

Dobrovoljno vatrogasno društvo u Ljubiji postoji već punih trideset godina. Za ovo vrijeme ono je mnogo unapredovalo i usavršilo se da se s pravom može ubrojiti među naša najbolja društva.

Ove godine održana je proslava 30 godina njegovog postojanja i tom prilikom društvo je izvelo raznovrstan program iz svoje djelatnosti i iz kulturnog života. U okviru ove svečanosti preduzeće rudnik Ljubija predalo je društvu novosagrađeni vatrogasni dom, a direktor rudnika predao je vatrogasnu zastavu. Porod toga RKUD „Grmčac“ dalo je društvu kompletnu glazbu. Ova glazba je učestvovala na svim javnim nastupima ovog društva, a povremeno je odlazila i u druga mjesta.

U toku ove godine društvo je izvelo nekoliko vježbi među kojima i jednu u zajednici sa organizacijom PAZ-a u Ljubiji. Zahvaljujući dobro organizovanoj preventivnoj službi u Ljubiji, dosad nije bilo većih požara, ali se i pored toga članovi društva svakodnevno pripremaju. Da bi se članovi što bolje usavršili u svom pozivu, društvo je organizovalo kurs za ispitane vatrogasce kojeg je pohađalo oko 50 polaznika, a pored toga održalo veliki broj re-

dovnih i vanrednih vježbi.

Za svoj aktivan rad društvo je dobilo pismenu pohvalu od sreskog saveza DVD u Prijedoru. Dugogodišnji član društva Branko Bjekić odlikovan je srebrnom medaljom, dok je nekoliko podijeljene spomenice za dugogodišnje članstvo u DVD.

Prošle nedjelje društvo je održalo i svoju redovnu godišnju skupštinu, koja je odala priznanje svojim aktivnim članovima za njihov požrtvovan rad.

S. Bajramović

У центру града

школе и сада су услови за одвијање наставе много бољи него раније.

Конференција је такође указала на потребу отварања дјечјег обданишта у Босанском Новом. Закључено је да би за ову сврху најбоље одговарала зграда у којој се налази кафана Ловачког удружења, те ће се подузети кораци да се ова зграда додијели друштву. Одлучено је такође да се оснује иницијативни одбор

Неваспитно васпитање

Како подесити живот питомца у Средњошколском ђачком дому? Какав ред увести и како га спроводити да не би било непослушних и да би сви били добри ђаци? Таква питања постављала је правилно у свом раду и управа Средњошколског дома у Босанској Градишци, али да ли је изабрала и добар пут за остварење постављеног циља о томе би се могло дискутовати.

Да ли примјењивати бативе према непослушним и slabim ђацима? То никако! То није ни дозвољено, ни хумано — био је став Управе дома. И шта? Написан је кућни ред у дому и унешена су у њега хуманија и снажнија наравоучења. У првом реду имало се у виду — постићи да сви ђаци буду добри владала и да покажу добар успјех. Али како у томе успјети? Како то остварити? Како опаметити оне несташне уче-

нике који слабо уче и упоредо с њима њихове колеге који и теже схватају? Да ли са њима више радити, пружити им помоћ на објашњавању градива и давати инструкције или пак нешто друго?

Ваш је напоран овај педагошки рад — схватила је Управа Мукогрина, пипава и свакодневни педагошки рад не може да ријеша тако брзо и осјетно проблеме у Средњошколском дому. Зато је изабрано друго „одлучије“, замашније административно убјеђивање непослушних и slabih ученика. Зашто се за слабе ђаке много трудити? Боље је то једноставно „ефикасним“ мјерама мабионичарски ријешити — закључено је и у спостављен је ред који би требао гарантовати успјех. За питомце који имају слабе оцјене одређена је посебна просторија за учење и обједовање, па су тако

одјељени од својих бољих колега — изгледа да их својим јединицама не би закужили и да им ови бољи ђаци не би „сметали“ у учењу. Али, да би „јединичари“ схватили да морају учити, за њих је одређено као непрестивно правило да немају право на додатак хране преко дате им порције. И не само то. „Јединичари“ по домском реду не могу уопште излазити у град прије и послједице наставе, а не смију посјећивати никакве приредбе и бјоскоп. Бити добар ђак значи бити и сит и слободан, а имати јединицу — изгубити то све.

Оваквом кућном реду и његовом негативном дејству не треба много коментара. Умјесто помоћи и васпитања несташних и slabih ученика — казне за све и свагда док су такви. То знатно убија вољу за учењем и деморалише ученике, јер пису они никаква нижа бића од својих бољих колега, па то тако и схватају.

Дисциплина у Средњошколском дому потребна је у тој мјери у колико је разумна, корисна и ако она васпитно дјелује. Смањивање изласка и слободног времена за слабе ученике, а не потпуно забрањивање учења у друштвеном и културном животу — разумљиво је. А кажњавање у храни је посебно негативна и неоправдана мјера.

„Зашто се не би обратила пажња на стање у Средњешколском дому и изменио кућни ред“ — запитало сам у случајном сусрету једног просвјетног радника из Бос. Градишке. „Па, тамо је начелник Секретаријата за просвјету управник и тако се и не сматра за потребно да контролишемо и нешто исправљамо у дому“ — одговорио ми је. А да ли је потребна и овдје друштвена критика и контрола, то се очито види из датог приказа.

Т. В.

РЕЗУЛТАТИ НИСУ ЗАДОВОЛЈАВАЈУЋИ ПОСЛИЈЕ I ПОЛУГОДИШТА

На крају полугодишта школске 1953/54 год. успјех у школама још није задовољјавајући, иако су постигнати бољи резултати него на првом тромјесељу. На крају тромјесеља укупно ђака који пролазе по свим нижим и средњим школама у граду било је у проценту 47,9%. Овакв пројек био је испод нормале. Тоба су биле свјесне и школе и родитељи ученика, па donekle i сами ђаци. I требало је нешто предузети да би се стање поправило до полугодишта. Tim pitanjem озбиљно се позабавио Управљачки Савет за културу и просвјету NOG. Он је у заједници са школским одбором предузео неке мјере да се стање школства поправи. У том правцу, школе су са своје стране такође предузеле извесне мјере. Као најбитније, требало је успоставити тјешњи контакт са ђачким родитељима (чешће одржавање родитељских састанака), јер се испоставило да многи родитељи не воде довољно бриге о томе како им деца уче. А ученици, који су имали слабе оцјене нису родитеље о томе упознали нити су се ови довољно интересовали код наставника о резултату учења своје дјече. Зато је требало остварити заједничку сарадњу школе и ђачких родитеља да би се заједнички рјешила нека питања школства. У тим подухватима donekle се и успјело, али не и сасвим.

По подацима које смо добили од Савиета за културу и просвјету, стање изгледа нешто боље, тако да биланс ђака који пролазе по свим школама износи 64,11%. I у односу на полугодиште прошле школске године, овог пута су такође постигнати бољи резултати. Али, и поред тога, ако се погледа на укупан број прошлих, ти резултати још увијек нису задовољјавајући. Посебно се

треба осврнути на неке школе које имају скоро пола па и више ђака са slabim оцјенама. Тако напр: у Осмогодишњој школи на крају полугодишта прошло је у проценту 45,90% ђака. Скоро је исти случај i са III нижом (50%), Мушком (52%) и Женском (53%) гимназијом. Средњом техничком школом (52,5%) и I нижом гимназијом (52,00%). Дobar успјех постигле су: Нижа шумарска (91%), Средња трговачка (87,46%), Средња медицинска (79,73%) и Средња економска (79%) школа. За њима много не заостају: Државна индустриска (72,67%) и Женска стручна 66,45% школа, док је Пољопривредна школа (63,71%) успјела да за (38,71%) побољша оцјене у односу на тромјесеље. У том правцу, иако још ни издалека резултати нису задовољјавајући, успјеле су да побољшају стање; Мушка и Женска гимназија, Училишнска школа i II нижа гимназија.

Како се види, успјех код већине школа не задовољава, изузев средњих стручних школа, које су постигле много бољи успјех од гимназија. Општи је закључак да треба повести више рачуна о слободном времену ученика. Није ученику довољно да буде само редовит на настави. Треба ученику средње школе омогућити (а понекада га и натјерати на то) да се спрема за наставу у своме слободном времену. Потребна је посјета кина, позоришта и других културних приредба (које се за њих приредују), али, мени се чини, да већина њих и превише користи слободно вријеме за корзо, игранке, утакмице и сл.

Значи већа контрола како родитеља тако и наставника о том ђачком »слободном времену«.

Д. Лазћ

Pepeljara

Koliko nad njom pijanih ruku,
nježnih i uvelih!
Koliko nad njom strasti,
želja i laži!
Pepeljara plava
na stolu u gostioni,
priča o nama —
ona i izgledani sto.

Lutanja

Noćas sam zurio u nešto tamno,
— bez sna.
Noćas sam sam sebe slušao
i sebi pričao.
Noćas sam sam sebi bio svijet,
u sebi nosio svijet;
i... poželio daleko, plavo.
Dobrota Lošić

Sami izradili kulise

Недавно је културно друштво »Младост« из Залуžана набавило потребне кулисе и засторе за позорницу коју имају у Задружном дому. Ово су биле најосновније ствари за несметан рад драмске друштине која је иначе веома активна. Народна позоришта из Банје Луке уступило је уз извесну наплату све декоративне и остале материјале за позорницу, а поклонило је два стола итд. Вриједно је истаћи да се код Народног позоришта увијек налазило на разумијевање и подршку. Шеф бине у Банјалучком позори-

шту, пружио је такође велику помоћ овоме колективу.

Драмска дружина је недавно дала за мјештанима једноћинку »Челенкине сандије«. У току зиме дружина је увјежбала и дала 12 краћих комада из »Веселе позорнице«. Скоро сваке недеље у Задружном дому приредују игранке на којима наступају са по једном једноћинком или је програм састављен од pjesama i skečeva. А сада увјежбаву једноћинку »У сриједу се региструјемо«, од Јак Конфина.

На једној радној конференцији

прије пар дана донесен је план посјећивања i давана приредби i на осталим мјестима у срезу i ван њега. Тако су планирани одласци у Србац, Ртњавор i нека друга мјеста. Ради побољшања квалитета глуме i рада у драмској групи предвиђено је i неколико посјета Банјалучком позоришту.

Треба истаћи помоћ овдашње Задруге која је увијек обилна. Не треба заборавити ни помоћ Општинског комитета SKJ i секретара друга Ante Marića који се увијек интересује за рад у друштву.

Д. М.

Припреме у градским културно-умјетничким друштвима

Недавно је »Пелагић« са успјехом гостовао у Пули као гост Дома Ратне морнарице. Тиме рад у овом вриједном културном колективу није престао. Успјех који су тамо постигли даје им снагу и вољу за још боље и вече успјехе, те квалитетнији начин извођења програма. А прије пар дана одлучено је да се у мјесецу марта дадне годишња приредба на којој би наступиле све секције које дјелују у оквиру овог друштва. Иначе овдје је рад веома жив. Скоро сваке седмице дају се другарске вечери за чланове друштва.

Сада драмска секција »Пелагића« ради у двије групе. Једна група спрема комедију »Чвор« од

П. Петровића, коју режира друг Миран Херцог, члан банјалучке драме, док друга група спрема и увјежбаву »Дјевојачку клетву«, комад с пјевачем и фолклором у режији Лиле Стојановић, члана драме банјалучког позоришта

У културно-умјетничком друштву »Грађевинар« при предузећу »Крајина«, који је у току зиме дао »Власт« и »Сјетски рат« од нашег познатог писца и комедиографа, Бранислава Нушића, врше се припреме за увјежбаванье драме »Породица Вло« од Љубинке Вобић. Са овим комадом, уз који би и остале секције, поред драмске, даде свој прилог, намјеравају обићи градилишта на којима изводи радове ово предузеће. Досада су гостовали по два пута на градилиштима у Приједору, Бихаћу и Челину. Било је и неколико посјета радним задругама на терену нашег среза.

Досада је хорска секција увјежбала 4 pjesme, а неколико pjesama увјежбаву. Тамбурашка секција је увјежбала 24 кола и народне pjesme. Они су углавном наступали на другарским вечерима у кругу колектива. Зато би им се могло замјерити, што пису иступају пред јавношћу нашег града и тако нам се претставили као јак културни колектив, који се не би смио »зачуурити« у уским оквирима културног рада у предузећу.

Драмска секција ОКУД »Веселин Маслеша« извела је недавно у Народном позоришту са великим успјехом »Одрпанце«, комад од Матеје Вора, који је режирао Лила Стојановић, чланица банјалучке драме.

Сада су у току припреме на увјежбаву једне комедије.

Драмска секција Средње економске школе спрема комад »Др«, од нашег познатог комедиографа Бранислава Нушића. Залагање ученика који учествују у раду на увјежбаву овог комада је на висини, и овдје се надају да ће са њим успјети да се претставе и ширем кругу грађана.

raskid u svakom pogledu. Poslije se s njim razgovaralo samo preko nišana.

Zahvaljujući snalažljivosti partizanskih jedinica, i pored izdaje Drenovića, nije bilo mnogo žrtava. Ali je neprijatelju i tada zadan ozbiljan udarac, nanijevši mu gubitak od 50 mrtvih i ranjenih. Zarođen je dobar broj pušaka, nekoliko hiljada metaka, i izvjestan broj raznovrsnog oružja. R. J.

Е. Џирић

У збијегу

Над брџуљкастом котлином Mrkonjić Grada вукли су се праменови магле, прошарани снјижним пухуљicama. Sokaci i mahale уронјавале су у тихо предвече фебруарског дана. Потajно, али озбиљно дискутује се о престојтејој акцији — нападу на непријатеља у Mrkonjić Gradu.

Plan napada bio je već gotov. Njega su, на Orugli, покрај Mrkonjić Grada, sastavili: Simo Solaja, Mitar Kovačević, Vaso Butozan i drugi, u prisustvu Uroša Drenovića. Predviđeno je da на град напада са југа Solajin bataljon »Iskra«, са истока čete Manjačkog bataljona, са sjevera Ribnički bataljon »Soko«, а Drenoviću je ostavljeno да напада са zapada. U gradu je bilo 700 Talijana i 350 domobrana i ustaša. U pobjedu se до краја вјеровало. I борце i rukovodiоce, осим Drenovića, захватио је talas одушевљенја.

I dok је град, покpивен звјезданим плаштом, tonuo у ноћ, борци су се примичали Mrkonjiću i осигуравали главне положаје. Ugovoreni čas примиће се све ближе. Njega су борци i rukovodiоci nestrijpljivo очекивали. Minute broje, али оне споро пролазе. Али напекон члуса два

sata. Sa tri strane grada otpočela је viteška borba. Sa četvрте ni glasa nema. Drenović је izdao i obavijestio непријатеља о плану napada, а svom bataljonu onemogućavaо је оружану napad на непријатеља, иако су неки i protiv njegove volje učestvovali u акцији. Legendarni Simo Solaja, uprkos izdaje, са svojim bataljonom probio се u центar grada i osvojio žandarmerijsku stanicu, pohvataвши njenu posadu. Takođe су јединице bataljona »Soko« i čete Manjačkog bataljona osvojile један dio grada i probile се до центра. Ali је непријатељ побјегao на stranu Drenovića i osigurao uporište. Poslije 10-to časovne борbe povlačenje partizanskih jedinica, јер је Drenović otkrio све položaje i način napada. Pobjeđa је, да nije bilo izdaje Drenovića, bila sigurna.

Tada је zloglasni Drenović, komandant једног bataljona, kasnije četnički vod, pokazao своје pravo lice — postao је u најtežim danima izdajnik своје zemlje i svog naroda. Prodao се Talijanima за pare. To је bio posljednji pokušaj saradnje са Drenovićem, јер је do tada okupatoru potpomogao potajno i ovdje puta са njim је učestvovao.

DA JE BOLJA ORGANIZACIJA

Banjalučani bi mnogo više učestvovali u Jugoslovenskoj državnoj lutriji

VEČINA IGRAČA NE ZNAJU KUDA IDE PRIHOD SA LUTRIJE

Lutrija je sama po sebi zanimljiva jer u njoj ima neizvjesnosti, a odlučujuću ulogu igra slučaj. Bubnjevi se okreću i zaustavljaju sastavljajući svakog puta po jednu cifru. Ona predstavlja određeni zgoditak. Zašto se ne bi moglo desiti da to bude baš broj koji ste vi kupili? ...

Kao što je poznato izvlačenja se vrše javno li posljednjih godina uvijek u drugom mjestu naše zemlje.

Kupujući loz, svako od nas pomisli da će možda dobiti, ako ne glavni, ono neki zgoditak ili barem ulog. Ako se i ovo posljednje ne desi, malo je onih koji zažale za 50 ili 100 dinara koliko su uložili. A ako žale, to su onda oni ljudi koji igraju na lutriji drugi — treći put. Razočarani su što nisu odmah dobili glavnu premiju, ili barem deset — dvadeset hiljada. Pa dalje ne igraju smatrajući lutriju besmislicom ...

Da li je ona i nalik na to? Nikako nije. Ona ima sasvim ozbiljan cilj i značaj. Jer, kao što se zna, dobar dio prihoda sa državne lutrije ide u korist najhumanijih društvenih organizacija kao što su, na primjer, Crveni krst, Savez boraca NOR-a i sličnih organizacija. Ako to znamo, onda zaista nećemo zažaliti ako i više puta za redom ne dobijemo ni ulog, što se može desiti. Isto tako kao što uvijek postoji vjerovatnoća da dobijemo neki zgoditak, jer nekko mora da dobije i netko uvijek i dobije. Svakog izvlačenja se na ime dobitaka isplaćuje srećnim dobitnicima više miliona dinara.

Kako sa igranjem na državnoj lutriji stoji kod nas u Banjoj Luci? Ne može se reći slabo, ali bi mogao da učestvuje daleko veći broj radnih ljudi.

Dugogodišnji prodavaoc lozova, Ljupko Dimitrijević, ima zanimljivih prijedloga koji bi se lako mo-

gli ostvariti. Prije svega, potreban je jedan manji lokal u centru grada za kancelariju predstavnika državne lutrije. Takvih lokala u svim našim većim gradovima ima i po nekoliko. Dalje, Dimitrijević pristaje da po preduzećima daje informacije o značaju lutrije za one organizacije kojima je namijenjen dio prihoda, zatim o načinu izvlačenja zgoditaka, mogućnosti dobitka i svemu što je u vezi s njom. Tako bi se broj igrača u Banjoj Luci udvostručio.

D.

Omladina Desne Novoselije hoće da gradi dom

Na zboru birača u Desnoj Novoseliji diskutovao se, između ostalog, i o prijedlogu omladine da se ovog proljeća počne sa izgradnjom omladinskog doma.

Zboru je prisustvovao i Dedo Gazić, član Narodnog odbora grada i postavio pitanje omladini, kako i čime misle da grade dom. Omladini su odgovorili: »Imamo stručnu i nekvalfikovanu radnu snagu, a dom će se graditi od kamena koji ćemo sami kopati«. Birači ovog kraja složili su se da i sami pomognu kolikogod budu mogli da se do iduće zime završi dom.

Prema predviđanjima, posao treba da počne već krajem ovog mjeseca. Neki majstori — zidari i tesari — obećali su takođe da pomognu omladini dobrovoljnim radom na izgradnji doma.

T. M.

ČITAOCI PITAJU

Zašto...

JOŠ OKO BANJALUČKE STANICE

Bila to naša ustanova ili preduzeće ono treba da bude primjer dobre organizacije rada, čistoće, uslužnosti i lijepog izgleda. To treba da bude cilj i rezultat djelovanja ljudi. Ovo traži naš narod i naši trudbenici. Da bi to tako bilo svuda, treba više brige, napora, volje i smisla, jer svakom čovjeku bez obzira na skromnost, to povjerenje treba da ulijeva volju za rad, daje odraz ponosa. Čast je imati povjerenje zajednice.

No, međutim, to se ne bi moglo tako reći za našu željezničku stanicu u Banjoj Luci.

11 januara o. g. putovao sam za Bosanski Novi. Došao sam na stanicu u 3.20 a voz ide u 3.40 časova. Istina, čekaonica je bila topla. Neki su putnici dremali a neki i spavali. Toplina je i mene uspavala, jer je voz imao duže zakašnjenje. Probudila nas je trka po hodnicima i čekaonici. Ljudi su poku-

savali na peron ali su vrata bila zaključana. Voz je bio već pri odlasku. Moralo se trčati u jedan hodnik pa lijevo kroz drugi hodnik pa na glavni izlaz. Jurilo se preko klizavog perona i u momentu kretanja voza ušli su i zadnji putnici. Cijela kompozicija bila je neosvijetljena i bez tjeđne sijalice. Dakle, kao u ratno doba.

Meni je jasno, da su mrežaste kruske uvozni artikli i ono što nema mi se s time i mirimo. Po oslobodenju nismo imali mnogo kojeđega što danas u izobilju imamo. Ali čini mi se da je bilo u vagonima ležišta za obične sijalice kojih nije bilo. Istovremeno bio je izvjestan broj putnika sa kartama II razreda, ali II razreda nije bilo.

Nakon dolaska konduktera pitajli smo zašto nema II razreda, odnosno što nam je bagajna izdavalala karte II razreda kada ga nema. Kondukter je vrlo lijepo sa izvinjavanjem rekao da su kola II razreda ostala u Predgradu u defektu, ali da je na vrijeme stanici to rečeno i čudi ga da je to tako ispallo.

Poznato mi je, da se u većim stanicama putnici putem razglasne stanice upozoravaju o dolasku, odlasku i pravcu kretanja vozova, a gdje nema razglasne stanice tu se otključavaju vrata od čekaonica, izvještavaju putnici i izlaze direktno iz čekaonice na peron, a ne kroz dva hodnika.

Dakle, u Banjalučkoj stanici smatraju da sve ovo nije potrebno, Sava Čorković, Nova Topola

OD PROZORA PRAVE GARDEROBU

U novoj sali Doma kulture u Gornjem Šeberu često se daju priredbe i igranke. Sjedila sam nedavno i posmatrala novu i lijepu salu koja mi se svidjela. Kasnije, kada se iskupilo više omladine, sala je dobila drugi izgled. Nju su unakazali oni koji su natrpali kapute po prozorima iako ima garderoba. Ne znam zašto je čuvaju i puštaju igračima domina i slično.

Zašto primitivno, a bez potrebe, od prozora praviti garderobu? Hidajeta Džanić, Numanovića 8

TREBA GUMENE ČIZME

Žali mi se jedan prijatelj koji je skoro došao u Banju Luku: — Ima li, veli, u Banjoj Luci Sanitarna inspekcija? Zamislim se, pogledam ga i kažem:

— Meni se čini da ima ... — E, onda bi trebalo da zna kako, da bi se ušlo u klozete u Pozorištu, hotel »Bosni«, kafani »Beograd«, a možda i još ponegdje, — treba gumene čizme! Popucale instalacije, šta li je, tek svu tu nečistoću raznosimo na obuću na sve strane pa i svojim kućama ... Zaista bi ovo moglo da bude vrlo opasno. Dolazi proljeće i taman bi nam trebalo da nas zahvatí neka epidemija.

A. Husić, službenik

— TEME ZA DISKUSIJU —

Oko Pravilnika o vladanju učenika

Pokrenuta diskusija u Banjoj Luci o izmjeni pravilnika o vladanju učenika, smatram da je na svom mjestu.

Izgleda da se glavni razgovori vode oko ograničenja noćnog kretanja učenika. Moje mišljenje: vrlo malo otkloniti od sadašnjeg pravilnika i dosljedno raditi na tome da se daci pravilnika pridržavaju.

Dozvoliti učenicima neograničeni izlazak, a naročito učenicima petog i šestog razreda gimnazije i njima sličnim, koji se smatraju za više razrede, a još su djeca, značilo bi, po mom mišljenju, otvoriti u Banjoj Luci dom za prevaspitanje djece. To se naročito odnosi na učenike koji tek dođu u grad i smjeste se negdje kod privatnika, kome je jedini cilj zarada, a ne vaspitanje. Neograničeno noćno kretanje koje bi novi pravilnik dozvolio, dovelo bi do raskoraka internetskog kućnog reda i školskih pravila, što bi u mnogome otežalo rad.

Od ograničenog noćnog kretanja mogli bi se osloboditi učenici osmog razreda gimnazije i njima slični, ako ti učenici stanuju van dačkih domova, jer u domu, sigurno će ostati jedinstven kućni red.

Dačke pretstave bi trebalo i dalje prikazivati, jer su one pristupačnije zbog nižih cijena. A da ne bi bilo one dungle, kako kaže nastavnik Afgan, trebalo bi iz svake škole da dođe po jedan nastavnik, te da prisustvuje dačkim pretstavama.

Nazif Hrlc, student

Savjet za prosvjetu i kulturu Narodnog odbora grada u Banjoj Luci, provodi anketu za izmjenu pravila o vladanju učenika, i traži mišljenja nastavnika, roditelja i daka. Ovdje ćemo iznijeti utiske sa anketne konferencije koja je održana u Srednjoj tehničkoj školi, kao i neka svoja mišljenja.

Dosadašnja školska pravila daciima su ograničavala noćno kretanje.

PREGLED CIJENA NA TRŽIŠTU

Pšenica	kg	20—22	din.
Pšenično brašno		23—25	..
Kukuruz		14—16	..
Kukuruz, brašno		15—18	..
Raž		18—20	..
Zob		16—18	..
Krompir		12—15	..
Pasulj		80—90	..
Luk erveni		30	..
Luk bijeli		100	..
Jabuke		40—50	..
Mlijeko	litar	35—40	..
Sir mladi	kg	100—120	..
Kajmak i povlaka		120—200	..
Buter i maslo		500—550	..
Jaja	kom.	14—16	..
Živina	kg	130—150	..
Goveđa (žive vage)		65—85	..
Svinje (žive vage)		110—130	..

Gornje cijene su kod proizvođača. Dovož je bio slabiji zbog hladnoće.

nje i to se zadržalo sve do danas. Da li je neophodno da ovo stanje ostane i dalje? Mislimo da današnji srednjoškolar treba da bude ravnopravan sa svim građanima Jugoslavije i da može uživati sva prava, pa i neograničeno kretanje noću. Kako se mogu stvarati novi društveni odnosi i li naprijed, ako nad dijelom naših građana (mislimo na srednjoškolce), održava jedan režim sličan policijskom? I mišljenja većine nastavnika, roditelja i učenika da ova pravila treba izmijeniti, smatram da je na svome mjestu.

Ako se ovo pitanje riješi, onda je neophodno govoriti o posjećivanju noćnih priredbi, jer danas i nema priredaba s takvim programom koji bi bio pristupačan ostalim građanima, a da u isto vrijeme nije pristupačan i srednjoškolskoj omladini. Po mišljenju nastavnika i roditelja Srednje tehničke škole mnogo je ljepše i poželjnije vidjeti srednjoškolca na nekoj kulturnoj priredbi, nego besposlena na ulici.

Pitanje koje se odnosi na slobodno pušenje učenika naišlo je na prilično jak otpor nastavnika. Mišljenja se razilaze i ja ću biti

slobodan da ovdje kažem svoje. Poznato je da se još od XVI vijeka, — od početka upotrebe duvana — pušenje tako jako raširilo po svijetu, da su s raznih strana preduzimate najrazličitije mjere protiv pušača. (U Rusiji rezanje noseva pušačima, u Turskoj probadanje cigarluka kroz nos i sl.) One su, međutim, djelovale sasvim protivno.

Današnji pušači — učenici srednjih škola — nalaze se u sličnoj situaciji u kojoj su se nalazili i ovi pioniri pušenja. I oni se moraju kriti po najzabačenijim kutevima i klozetima, po parkovima i drugim mjestima gdje ih nastavnici ne mogu vidjeti. Koliko je daka kažnjeno najstrožijim kaznama da bi se drugima dalo na znanje da će i oni biti kažnjeni ako se uhvate pri pušenju? Ali, sve te kazne ne pomažu. I štogod se više kažnjava i brani pušenje, ono uzima sve veći mah među srednjoškolicima. Ako ova zabrana i dalje ostane na snazi u školama, stvari će opet, po mom mišljenju, poći po starom.

Ahmet Kulenović, Srednja tehnička škola

GDJE DA SE IZGRADI KUPALIŠTE NA VRBASU

Povodom uređenja grada, te o budućem gradskom kupalištu, poznavajući dobro Banju Luku, iznio bih moj prijedlog.

Držim da je za kupalište najpodesnije mjesto opaj vir pod Kaštelom i Halilovac, te prostor između njih koji bi nastao pomjeranjem toka Crkvene niže Halilovca. Bez obzira na kupalište, Crkvena se mora pomjeriti iz više razloga. Prvo, Crkvena utječe skoro okomito u Vrbas, što pri velikim vodama stvara jak uspor te donji dio Crkvene plavi. Nabujala Crkvena nanosi razne otpatke pleha, stakla, trnja i svakakvog đubreta koji se talože na Halilovcu što svakako nije zgodno.

Nasipanjem donjeg dijela Crkvene, dobio bi se jedan veoma lijep prostor kako za kupaće, tako i za djecu okolnih škola. Odvodenjem toka Crkvene ispod Halilovca nastalo bi one gomile kamena i kojekakvog đubreta na sadašnjem usću koju bi Vrbas raznio. Tu bi, od Kaštela do Halilovca nastala jedna neđuboka matica Vrbasa.

VAŽNIJI TELEFONI

Stanica za hitnu pomoć	391
Vatrogasna služba	03 i 555
Bolnica	239 i 290
Želj. stanica - Grad	229
Želj. stanica - Predgrade	221
Dežurni milicioner NOG	453
Polnik	224

Taj bi prostor postao idealan za kupalište.

Pomjeranjem toka niže Halilovca (gdje je i prije tekla) otpala bi potreba sadašnje širine korita (8 metara) te bi bilo korito dosta široko svega 5 metara, što bi od velike koristi bilo pri budućem pokrivanju Crkvene.

Ivan Jedlička

REPERTOAR NARODNOG POZORIŠTA

Utorak, 2 marta, Fridrih Šiler: »SPLETKA I LJUBAV« građanska drama u 5 činova. Za dake. Početak u 19 časova. Cijene ulaznica od 15—35 dinara.

Četvrtak, 4 marta, Branimir Čosić: »SILE«, dramatičacija Mile Dimić u 8 slika. Popularna pretstava za građanstvo. Početak u 19 časova. Cijene ulaznica od 25—50 dinara.

DEŽURNE APOTEKE
Petak, 2 februara broj 3 (Vese Masleše 1)
Subota, 27 februara broj 4 (Vese Masleše 18)
Nedjelja, 28 februara broj 1 (Šoše Mažara 1)
Ponedjeljak, 1 marta broj 2 (Marije Bursać 5)
Utorak, 2 marta broj 3 (Vese Masleše 1)
Srijeda, 3 marta broj 4 (Vese Masleše 18)
Četvrtak, 4 marta broj 1

Petak, 5 marta, Fridrih Šiler: »SPLETKA I LJUBAV«, građanska drama u 5 činova. Za dake. Početak u 19 časova. Cijene ulaznica od 15—35 dinara.

Subota, 6 marta 1954. Gostovanje zagrebačke komedije i Borivoja Šembera.

Šerber Hju »JEDNOM U 100 GODINA«, komedija u 3 čina (5 slika). Početak u 20 časova. Cijene ulaznica od 50—120 dinara.

Nedjelja, 7 marta 1954. Gostovanje zagrebačke komedije i Borivoja Šembera.

Šerber Hju »JEDNOM U 100 GODINA«, komedija u 3 čina (5 slika). Početak u 15 časova. Cijene ulaznica od 50—120 dinara.

Nedjelja, 7 marta 1954. Gostovanje zagrebačke komedije i Borivoja Šembera. Šerber Hju »JEDNOM U 100 GODINA«, komedija u 3 čina (5 slika). Početak u 20 časova. Cijene ulaznica od 50—120 dinara.

POVODOM ZABAVE FD »BORAC«

Udruženje dramskih umjetnika — pododbora Narodnog pozorišta Banja Luka dobili smo sljedeću izjavu:

»Povodom priredbe svoje zabave, na dan 20 februara 1954 god. FD »Borac«, u svojim reklamnim plakatima, među ostalim učesnicima u programu ove zabave, objavio je da u njemu nastupaju i članovi Narodnog pozorišta Banja Luka.

Smatramo potrebnim da preko javnosti damo izjavu da je FD »Borac« ovaj navod dao sasvim proizvoljno, i da se za nastup naših članova nije nikome obratio, ni pojedinačno, ni preko nas, kao stručne organizacije.

Članovi Narodnog pozorišta Banja Luka, vrlo bi se rado odazvali pozivu našeg uvaženog i omiljenog sportskog kluba, da svojim učesćem povećaju uspjeh njihove zabave, da je on uslijedio. Ali nikako ne žele da njihovo ime bude upotrebljavano samo u reklamne svrhe, pa smo zato kao strukovna organizacija obavezni da damo ovu izjavu, za obavještenje našeg građanstva.

Sport

Čdržana su smučarska takmičenja

U Ivanjskoj je održano smučarsko takmičenje na kojem su nastupili takmičari opština Čelinac, Ivanjska i Pliskavica. Pored ovih trebali su nastupiti i takmičari iz opština Slatina, Laktaši i Zalužani, ali su u zadnji čas otkazali.

Takmičenje je održano u smuku i daljinskom trčanju, a postignuti su ovi rezultati:

Smuk — 15 takmičara — staza 500 m. — visinska razlika 80 m.

U Han Kolima je prošle nedelje održano takmičenje na kome su nastupili takmičari sa terena Dobrnja i Han Kola. Iako su bili najavili svoj dolazak na takmičenje se nisu pojavili predstavnici Krupe n/V, Bronzani Majdan i Sarašice.

Rezultati:
Smuk — 9 takmičara — staza 800 m. — visinska razlika 65 m.

Sa prošlonedeljnog prvenstva u smučanju

1 — 2 Josipović (Ivanjska) i Čurčić (Čelinac) 20 sek.; 3. Baosić (Čelinac) 24 sek.

Daljinsko trčanje — 13 takmičara — 4.000 m.

1 — 2 Klečina (Ivanjska) i Čurčić (Čelinac) 26 min. 23 sek.; 3. Janković (Ivanjska) 27 min. 48 sek.

1. Čičić (Han Kola) 60 sek.
2. Keser (Dobrnja) 1.12 min.
3. Milić B. (Dobrnja) 1.13 min.

Daljinsko trčanje — 11 takmičara — staza 4.000 m.

1. Keser (Dobrnja) 25,20 min.,
2. Čičić (Han Kola) 26,36 min.,
3. Milić S. (Dobrnja) 26,50 min.

DOBAR PREDZNAK

Uprava РСД „Борац“ у прошлој години показивала је повремено разумјевање за пасивне (у финансијском смислу) клубове. Ипак све то је било незнатно и недовољно, те као такво није ни могло донјети пасивним гранама спорта много успјеха у погледу омасовљавања и подизања

квалитета. Иако су материјалне могућности РСД „Борац“ биле минималне, ипак помоћ пасивним клубовима требала је и морала је бити знатно већа.

Већ на почетку ове године Управа РСД „Борац“ свој однос према пасивним гранама спорта је знатно промијенила. Захваљу-

јући приходима од организоване забаве Управа друштва је пружила знатну помоћ кошаркашима и рукометашима купивши свакој екипи оба клуба дупле гарнiture спортске опреме.

Одлука о додјеливању помоћи овим клубовима друштва је правилна, добра и на мјесту, а дошла је у прави час, на почетку године.

Колико је помоћ била потребна те колико је очекивана најрјечије говори аплауз који се је разлијегао за вријеме док су чланови Управе спортског друштва доносили, на скупштини кошаркашког клуба, одлуку о овој помоћи.

Купљени реквизити послужиле као база даљем развоју спорта која још нису ухватили јачег корјена. Неминовно је, да ће се подићи и квалитет тих спортова. Поготово ако се има у виду и то, да ће Управа „Борца“ омогућити — додјеливањем помоћи, екипама тих пасивних клубова, одлазак на такмичење и приређивање спортских приредби.

Значи, још ове године видјећемо кошаркашке приредбе, односно рукометне, које су постале ријеткост за наш град.

Додјелена помоћ овим не смије бити исцрпљена већ треба да буде предзнак за бољу и обилатију помоћ. То је баш главно!

То траже спортисти пасивних (непривилегираних) спортских грана и бројна омладина, а истовремено нам и налажу смјернице нашег физкултурног покрета.

A. P.

Припремите друштва

Pismo našeg sportskog saradnika sportskim aktivistima

Odbor za fiskulturu pri Savjetu za prosvjetu, nauku i kulturu NOS-a Banja Luka u svom kalendaru takmičenja predvidio je da se u toku ove godine održi niz takmičenja seoskih ekipa u futbolu, odbojci i atletici.

Mnogi dosadašnji primjeri govore nam da ovakve i slične priredbe nisu imale onakav uspjeh, kakav se od njih očekivao najviše zato što se nije dovoljno pripremalo, ili zato što su te pripreme bile na brzini. Radi toga želimo drugovima sa terena da damo nekoliko savjeta, bolje reći prijedloga, kako i na koji način početi sa tim pripremama, da se dosadašnje greške ne bi ponovile.

Kako ovi hladni zimski dani ne dopuštaju da se sa priprema otpočne vani, to ne znači da treba skrštenih ruku čekati toplije dane.

U mnogim selima postoje Zadržni domovi sa prostranim salama u kojima se mogu, uz potrebnu pažnju da se sale ne ružiraju, održavati kondicionalni treninz. Ovo vazi za fudbalere, odbojkaše i atletičare. Fudbaleri bi pored toga mogli vježbati dodavanje, vođenje lopte, štopovanje i slično.

Na dosadašnjim takmičenjima ove vrste često su se dešavali incidenti, a najčešće zato što neki takmičari nisu u dovoljnoj mjeri poznavali pravila. Da bi se to ovoga puta izbjeglo potrebno je da se baš ovi dani iskoriste za razradu pravila sa igračima. Bez sumnje da će ovo koristiti ne samo za ovo već i za druga takmičenja.

Eto, to je nekoliko naših prijedloga, a od vas zavisi da li ćete ih usvojiti. Možda nismo naveli sve mogućnosti priprema u ovim zimskim mjesecima, ali u mnogome to zavisi od mogućnosti i prilika u pojedinim selima.

Vrijeme do početka takmičenja je kratko, i svaki izgubljeni dan mnogo znači.

Zato, drugovi, na posao!

SA NAŠIH RIJEKA

Naša republika, kao malo koja druga, ispresjecana je tokovima mnogih rijeka. Poseban ponos su tzv. divlje rijeke. Na njima se svake godine sastaju najbolje ekipe brodara iz svih republika da bi ispitali svoje snage na još neukroćenim tokovima kao što su na Dri-

ni i Vrbasu. Brodarstvo je u našoj republici veoma razvijeno i danas već djeluje nekoliko brodarških klubova po većim mjestima. Tako kod nas već pet godina s uspjehom radi Brodarsko društvo »Vrbaš«, koje, nesumnjivo spada u jedno od najboljih u republici.

U toku protekle godine društvo je učestvovalo na više takmičenja i postiglo vidne rezultate. Na prošlogodišnjem prvenstvu republike na divljim vodama društvo je osvojilo prvo mjesto. U takmičenju modelara osvojeno je treće mjesto, a pokazani su vidni rezultati i na Ibarskom takmičenju. Neki članovi ovoga društva učestvovali su u prenošenju vijenca Ive Lole Ribara od Glamoča (mjesto pogi-

ućeća najbolji kajakaši ovoga društva U toku su i pripreme za održavanje ovogodišnjeg prvenstva republika na divljim vodama i turnir gradova FNRI. Pošto će neka takmičenja biti održana u našem gradu, to se pred društvo postavlja kao najosnovniji zadatak da organizuje i pripremi terene za ove susrete.

Uz pomoć Narodnog odbora grada. Komiteta Narodne omladine, preduzeća »Vrbaš« i Gradske pilane Gornji Šeher — društvo je uspjelo da osposobi radionicu, toliko potrebnu za izgradnju kajaka. Sada modelari grade internacionalnu jedrilicu »M« klase. Biće izrađeno i nekoliko kajaka za po-

bije ovog istaknutog omladinskog rukovodioca) do Beograda. Ekipu je pratio kajakaš Branko Tešanović. Inače u ekipi se ističu drugovi Karlo Ajhorn kao najbolji amaterac kajaka, Muhamed Beglerbegović, Vojo Mirković, Dušan Mirković i drugi.

Sada se vrše pripreme za prenos Titove štafete u kojoj će uzeti

trebe društva. Predviđa se rješavanje i niza ostalih problema koji stoje pred ovim kolektivom. Tako je potrebno izgraditi solidan vozni park sa prilazima za plovne objekte, osposobiti prostorije za kulturni rad i nabaviti još neki alat za radionicu. Potrebno je nabaviti rasklopjive TZ kajake — za takmičenja. D. Momčilović

Šta misle sportski radnici o ovom slučaju?

Osjećam se obaveznim da ovim putem upoznam sve sportske stručnjake i aktiviste, a napose društva i upravu Banjalučkog fudbalskog pomsaveza, o slučaju igrača SD »Krajišnik« druga Alih Midhata.

Alić je nekoliko godina bio aktivni igrač SD »Borac« u Bos. Dubici — sve dotle dokle ga je uprava mogla nagradivati. Kada je to prestalo, onda se počeo baviti prodajom »samog sebe«, ali i to na umjetan način. Uz krojački zanat kojeg ima, šetkario je od mjesta do mjesta, od društva do društva, te je napokon kao takav stigao i u Kladašu. Ovdje mu je od strane organa narodne vlasti, a i od stra-

ne uprave društva pružena pomoć u granicama mogućnosti. Data mu je solidna prostorija za lokal, dat mu je stan, povjerenja mu je dužnost trenera itd. Društvo mu je na ime nagrade svakog mjeseca davalo po 2.000 dinara. Nije bio time zadovoljan, već je počeo da napada upravu da mu površi nagradu na 5.000 dinara. Kada je ovaj njegov zahtjev uprava odbila, on napušta Kladašu i januara mjeseca odlazi u Dubicu. No, društvo kao cjelina, nije ga žalilo, ali je žalilo i žali opremu, jer je sa sobom odnio dva kompletna para opreme i dva para trenerki.

M. Beganović,

POLJOPRIVREDNA APOTEKA

ZORKA

BANJALUKA

osnovana je da preko svojih poljoprivrednih stručnjaka obezbjedi pravilnu upotrebu hemiskih sredstava u poljoprivrednoj proizvodnji i snabdjeva proizvođače

SREDSTVIMA ZA ZAŠTITU BILJA KAO:

ARSENOL
BAKARNI KREČ
GAMADIN
KALCIJUM ARSENAT
OLOVNI ARSENAT
KREOZAN 2%
NIKOTINOL
PLAVI KAMEN
SUMPOROL

SREDSTVIMA PROTIV GAMADI KAO:

CINK FOSFID protiv miševa
PEPEIN (DIDITI) PRAH
RAPEIN (DIDITI) TEČNOST
DIBENOL protiv moljaca
AMBARIN protiv žižaka

PODRUMARSKO VINARSKIM SREDSTVIMA KAO:

VINOBRAN
ZELATIN
EPONIT
TANIN
AZBESTNO FILTAR VLAKNO

VETERINARSKIM PREPARATIMA KAO:

PROTUMETILJ za goveda
PROTUMETILJ za ovce
CRVOMOR za konje
BUROVE TABLETE
KREOLIN za dezinfekciju
SULFATIAZOL
KUTIZAN
JOD TINKTURA
ŠUGAVAN

TEHNIČKIM HEMIKALIJAMA KAO:

SUMPORNA KISELINA
SONA KISELINA
NATRIJUM SULFAT
NATRIJUM FOTO SULFIT
BARIJUM HIDROKSID

VJESTAČKIM ĐUBRIVIMA KAO:

KALKAMONSALPETER
SUPERFOSFAT
KALIJEVA SO

KAO I SVIMA DRUGIM HEMISKIM SREDSTVIMA KOJA SLUŽE POLJOPRIVREDI

POSJETITE NAS BEZ OBAVEZE NA KUPOVINU!

Fabrika vunenih tkanina VUČJE - LESKOVAC

Nudi sa vlastitog stovarišta za BiH kod preduzeća

»ANGROPROMET« — BANJA LUKA

TELEFON 311, 520 — ulica Šoše Mažara 15

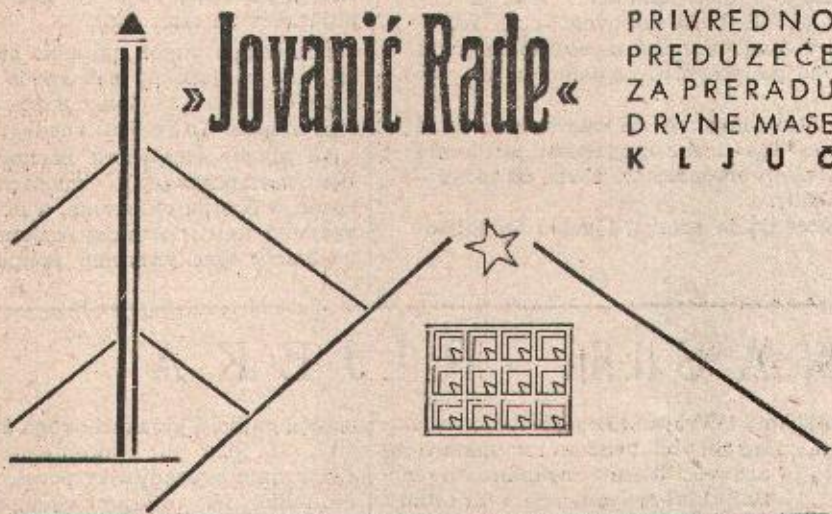
sve vrste prvoklasnih vun-
nenih tkanina od vlastitog
i češljancg prediva za

ženske haljine
muška odijela
ženske kostime
kuli jakne
trenčkote

u najkuskijim bojama i najraznovrsnijim dezenima te prvoklasnu vunu za ručno pletenje izrađenu od najbolje inostrane vune. Grosisti imaju tvorničke uslove

»Jovanić Rade«

PRIVREDNO
PREDUZEĆE
ZA PRERADU
DRVNE MASE
K L J U Č

PROIZVODI:

- Rezanu građu
- Celulozno bukovo drvo
- Jamsko drvo
- Bukovo ogrevno drvo
- Trupce četinarara i lišćara

U toku drugoga polugoda vršiče ugovaranja za isporuke trupaca i lišćara.

Telefon br. 17

Brzovjav: »Pilana Ključ«

Rezultati konkursa

U RJEŠAVANJU NAGRADNIH KRIŽALJKI

- I. nagrada: HILDA MILETIĆ, službenik, Banja Luka
- II. nagrada: DUŠKO SAVIĆ, službenik Bos. Krupa
- III. nagrada: AIDA VIŠIĆ, učenica, Banja Luka
- IV. nagrada: VERA MILINČIĆ, Vrbanja kod B. Luke
- V. nagrada: SLAVICA RASPUDIĆ, učenica, B. Luka

Učesnici konkursa koji su dobili nagrade u novcu mogu ih podići svakog dana u Administraciji lista od 8—12 čas. Nagradenima pretplatom list će biti dostavljen na adresu.

CITAOCI

U idućem broju objavljujemo ponovo nagradnu križaljku! Ovaj put to će biti samo jedna križaljka.

Dvije prve nagrade daje banjalučko tekstilno preduzeće »ANGROPROMET« i to u tekstilnoj robi.

Kupite 28 broj »Banjalučkih novina« i učestvujte u nagradnoj križaljki koja opet donosi pet nagrada.

KRAĐA PAŠINOG BLAGA U BANJOJ LUCI

Piše: AHMED KARABEGOVIĆ

(Nastavak VII)

Nekoliko dana kasnije, prešavši granicu, približavali smo se banovnoj stolici — gradu Čakovcu. Domalo, stiže nam glasnik na konju i reče da je sve spremno za naš dolazak. Kad nam se ukazaše tvrđava i varoš, pred nas izide mnoštvo vojnika i svakojakog naroda, napraviše s obe strane puta špalire i gledahu radozno u nas. U našu počast ispaljeno je 200 topovskih metaka, a vojna muzika čitav dan je svirala u gradu.

Sutradan dođoše po nas dva stara plemića, s kalpacima na glavi i rekoše da nas ban Zrinjski očekuje u svom dvoranu, naokolo poskakaše pedesetak plemića i dvorjana i srdačno se rukovasmu. Njihove dvorane nijesu kao naše zastrite ćilimima, nego popločane ugladenim mramorom da se čovjek na njem lijepo može ogledati. Ja predadoh banu zapečaćeno pismo,

a on ga dade pisaru da pročita. Potom sam naredio posluzi da u dvoranu unese svu robu koju sam banu dopremio. Dvorjani izbrojaše i pregledaše komad po komad. Sve je bilo u redu. Ban je očito bio zadovoljan.

»Uzvišeni bane, obratih se najzad, molim vas u ime paše da zručite bihačkog kapetana.«

Uskoro kastelan dovede Ličkog Mustajbega, koji teško koračao u oklovnima od dvadeset oka težine. Na moj zahtjev da mu se skinu okovi, ban reče neka se kapetan zakune da više nikad neće upadati preko granice i harati pogranične gradove i sela. Potom naredi da zarobljeniku skinu okove, dade mu novo odijelo i konja i on pošle ručka ode prema Bihaću. Za pratnju dadoh mu sto konjanika.

(Godine 1656 Ibrahimpaša zarati sa N. Zrinjskim i J. Frankopanom. Početkom maja pod Križanić gradom u Hrvatskoj Turci budu potučeni, a bihački kapetan dopade sužanjstva. U boju je poginuo 21

turski poglavar iz Krajine i zarobljeno oko 70 Turaka. Ibrahimpaša je jedva izvukao živu glavu iz ovog boja).

Opisujući razgovor sa Nikolom Zrinjskim, Čelebija kaže da »ban bijaše oprezan i pametan. Za bihačkog kapetana, reče da je junak i odvažan čovjek i da se kao takav spominje u ovim, zagrančnim krajevima. »Dok smo ga zarobljavali — govorio je Zrinjski — pade mojih 53 vojnika, a preko stotinu osta ranjeno. Tu pogibe i 40 Turaka, a 70 dopade našeg ropstva. Dok ga zarobiše posječe mojih pet vrijednih oficira, a potom, kad je pao s konja, braneći se ubi još sedam vojnika. Tek onda su ga svladali i svezali.«^(*)

Kad sam se nakon tri dana oprostio od bana, on mi dade slijedeće darove za Melikpašu: staklenu kočiju obloženu kadifom, u kojoj bilo upregnuto šest vatrenih konja. Dalje mi dade deset pari srebrnom izvezanih pušaka, deset truba čudno rađene čohu, pet pari njemačkih ćilima, deset učinjenih ćelečih koža, deset nečinjenih nedvečih koža. Najzad izvede deset zarobljenih Krajišnika. Svima dade konja i odijelo i otpusti ih iz sužanjstva. »Dugo tamnovaše — reče ban Nikola — ali, eto, u čast Melikpaše, otpuštam ih iz ropstva bez ikakvih otkupa.«

Uz pratnju 500 banovih konjanika sretno stigismo do Save, potom pređosmo u Gradišku, pa u Žep Livač — malu kasabu u Ličevčem Polju. Odatle za četiri sata bili smo u šeheru Banja Luka.

Ubrzo je stigao i oslobođeni kapetan bihački i doneo paši na dar 10.000 groša.

Jedne večeri — priča dalje Čelebija — prokopan je tavan pašine blagajne, objeno nekoliko kožnih sanduka i odneseno 20.000 dukata, deset krupnih dijamanta i nekoliko topova skupocjene svile. Kad je ujutru čuo za krađu paša se razblesni i naredi da se uhapsu domaćin Mehmedbeg Sokolović, njegov čehaja (nastojnik kuće) i dva stražara. Niko, međutim, ništa ne priznavaše i paša ih stavi na muke. Ali, ni od toga nije bilo

Dovadoše i majstore koji su pravili alat. Oni rekoše da su alat radili po narudžbi oba blagajnika. Ne prođe dugo, posramljeni i skrušeni blagajnici donesoše opljačkane dukate i ostale dragocjenosti.

Iste noći, međutim, Mehmedbeg Sokolović, koji u sve ovo nije bio umešan, pobeže iz zatvora i ode u Carigrad da se žali velikom veziru. Kroz 15 dana stiže Tatar na konju — glasnik od Porte — s nalogom da se svi uhapšeni pošalju u Carigrad na saslušanje i suđenje. Tako je pašin blagajnik osuđen na smrt, a Mehmedbegova blagajnika, ključara i čehaju sta-

(U IDUĆEM NASTAVKU DONOSIMO DOGAĐAJE IZ 1602 GODINE: IMENOVANJE ANADOLSKOG RAZBOJNIKA DŽELALA ZA BOSANSKOG NAMJESNIKA U BANJOJ LUCI I PRIPREME BANJALUČANA ZA POBUNU PROTIV TURSKE UPRAVE).

koristi. Kad su počeli da muče analog Omera, domaćinova slugu, on stade vikati i pomagati: »Nemojte me mučiti, sve ću reći što znam. Blagajnu su poharali i porobili pašin i Mehmedbegov blagajnik. U čaršiji su naručili testere i burgije, probili tavan i mene pomoću užeta spustili u blagajnu. Oba blagajnika bili su na tavanu i kazivali mi koji sanduk treba da obijem i šta da iznesem. Kad su me izvukli zapretili su mi da o ovome nikome ni riječi ne govorim. Za nagradu dali su mi dvadeset dukata.«

Uskoro je mali Omer, za dokaz svojih navoda, donio burgije i testere kojima je tavan provaljen.

vili su na grozne muke u zatvoru zvanom Džaberbabin kula. Melikpaša je ukoren pismenim ukorom i za kaznu premješten sa bosanskog pašaluka u rumeljski (Sofija). S njim je pošao i Evlija Čelebija i nikad se više nije vratio u Bosnu.

(*) Prema zapisima, nađenima u arhivu Jajačkog samostana stari bihački kapetan, Lički Mustajbeg, poginuo je 3 januara 1676 godine u jednom boju na granici. Glavu su mu otklali i odnijeli na poklon austriskom generalu u Karlovcu.